Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 6 (4331). ШОАТТА, 14 январь, 1967 шу. Мах 2 кеп.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ДЕКХАР

Пятилетка хьалхара шу дика ка маьхал йоалаш чакхдаьккхад Нохч-ГIалгIайчен хьайбаш леладераша. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш вахаре кхоачаш а еш цар дикка лакхъяьй хьайбай продуктивность, дIаихача шерашкарчул дукхагIа шура дIаенна пачхаьалкхенна. ДIадахача шера фермай болхлоша ехкай 73,6 эзар тонн шура, из хул планал 6613 эзар тонн, е тIайийцача декхараш тIа дIаяздаьчул 3613 эзар тонн дукхагIа.

Къаьстта доккхий толамаш даьхад Грозненски района хьайбаш леладераша. Планах ткъо эзар тонн шура йоxха езача, цар ехкай 21387 эзар тонн. Планал дукха а совгIа шура ехкай Сунженски, Наурски, кхыча а районий боахамаша.

Лоацца аьлча, вай республике цхьаккха а район яц пачхаьалкхенга шура йоxкара шера план кхоачаш ца еш.

Из деррига хиннад шурий фермай болхлой къахьегам лерттIа вIаштIехьбаккхар, доакъараш Iалашдар, хьалха латта метод балха юкъекхахьар бахьанце, хьайбай продуктивность лакхъяра цIенхаштта терко ярах. Масала, хьаэцаргья вай Грозненски района № 1 йола шурий совхоз. Районе эгтара дарегIа я цу совхозо йоxка шура. Из вIаштIехьдаьннад къахьегамген доакъарашкеи дIадодар лохдарах, доакъарий дикал лакхъярах. Совхоза кулгалхоша, специалисташа халача балхашта механизаци яьй.

Цхьабакъда, хIанзалца даьчох кхоачамбе йиш яц хьайбаш леладерий, Советски Iаьдала 50 шу дузача денна пачхаьалкхенга шура йоxкара шера план кхоачашъе аьнна социалистически декхараш тIайийцад республика хьайбаш леладераша.

Колхозий, совхозий кулгалхоша, специалисташа, шурий - товарни фермай болхлоша дика кхетаду из сийлен а бехктокхаме а декхар кхоачашдара хьайбаш Iангара дахар къаьстта лоархIаме гIулакх долга. Цудухьа дукххача боахамашка цIенхаштта терко ю доахана дикагIа дуаргдолча тайпара доакъараш кийч а деш уж кхабара, царна доаггIача бесса гIулакх дара. Иштта болх бу Грозненски, Сунженски, Надтеречни, кхыйолча а районий колхозийи совхозийи фермашка.

Цхьабакъда, массанахьа хьурмат деш дехкац доакъар, хьайбашта лерттIа гIулакх дац, фермай болх кхетамца вIаштIехьбаьккхабац. Эшачох аханел кIеззига совгIа мара гIожа доакъар дац Наьсарен района боахамашка, силос — 85 процент, концентрировании доакъар — 13 процент. Доакъараш иштта кIезига доллаше а совхозий кулгалхоша, отделеней управляющеша, специалисташа, фермай бригадираша царех лерттIа пайда эцац, кхомбац. Цу тайпара гIалаташ нийслу «Назрановский» совхозе. Цига доал дац доакъара, доахана когаш тIа а бетташ дукха доадойт из. Доакъараш хьурмат ца деш леладу «Октябра 40 шу» яхача совхоза Долакха-Юртарча отделене а.

Цул а совгIа, шурий фермашка хьатIа ца озаш ара кхашка дукха ча латт хIанз а, из наха дIакхухь, доахана доаду. Района цхьайолча фермашка доахан шоай ханнахьа кхабац, хий меладац, уж чудоахка помещенеш цIенъелга а доахан деттилга а тIехьадоах. ХIанз а лоха я къахьегама дисциплина. Хайра терко яц халача балхашта механизаци яра.

Хьайбаш Iангара дахар санна дола бехктокхаме гIулакх тесса леладу МалгIабика района «Ингушский» совхоза № 1 йолча ферме а. Цига аьхки а Iай а ара лоаттаду доахан. Кхы дикагIча хьала тIа дац совхоза шоллагIча отделенера хьайбаш а. Уж Iаьмате во кхоаб. Цудухьа укх тIехьарча хана шура чIоагIа кIезигъяьй цар.

Цудухьа дерригача боахама кулгалхоша, специалисташа, фермай болхлоша цахаддаш йоакхо е еза долаш долча доакъарех лерттIа пайда эцара, доаханна гIулакх дара, ханнахьа хий меладара, уж йIайхача помещенешца Iалашдара.

ХIанз чIоагIа лоархIаме да хьайбаш лазарех лорадеш, цар продуктивность лох ца йолийташ Iангара дахар.

Колхозийн совхозийи кулгалхоша, партийни организацеша цахаддаш йоакхо е еза хIара ферме къахьегама дисциплина чIоагIъяра, хьайбаш леладерий болх дикагIча тайпара вIаштIехьбаккхара, царна юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяра.

ЦIаккха а дицдалийта йиш яц хьайбай продукци дукхагIа а дарегIа а яккхара эггара хьалха эшар халача балхашта механизаци яр, керда технологи балха юкъеяхьар, прогрессивни методех пайда эцар долга.

ХIара боахаме фермай балха культура лакхъяра тIехьара болам хьаллацар я из шерра боаржабар а кулгалхой, специалистий сийлен декхар да.

Нохч - ГIалгIайчен хьайбаш леладераша дег чура къоабалбеш тIайийцаб «Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара кийчо ярах» бола КПСС ЦК соцам. Республика фермай болхлой еррига торонаш я юбилейни шера шоаш тIайийца декхараш кхоачашде а Даьхенга дукхагIа продукташ йоxка а. Цу гIулакха хIанз эггара бехктокхамегIдар да хьайбаш лерттIа Iангара дахар.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-е ГIОЛЛА РСФСР РАЙОННИ (ГОРОДСКОЙ) ХАЛКЪА СУДИЙ, ХАЛКЪА ЗАСЕДАТЕЛИЙ ХОРЖАМАШ ДАРА ХАНАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«РСФСР районни (городской) халкъа судий хоржамех йолча Положене» 70 статьяга а «РСФСР районни (городской) халкъа судий халкъа заседателий хоржамаш дара хьакъехьа 1967 шера 7-ча январе арадаьннача РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указага а хьежжа Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиумо **соцам бу:**

Нохч - ГIалгIай АССР-е гIолла РСФСР районни (городской): халкъа судий халкъа заседателий хоржамаш ду ха 1967 шера 1 февarале денз 10 февраре кхаччалца оттае.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. СЫЩИКОВ.

г. Грозный, 1967 шу, 9 январь.

Хьинар дола дика къахьегамхо хиларца вовз Наьсарен «Электроинструмент» заводе шлифовальщик Парчиев Бахьауддин. Завод йиллача хана денз болх беш хьавоагIача цун сий ду коллектива юкъера зIамигачо а воккхачо а. Лакха говаал йолча шлифовальщика 130—140 процент кхоачашъю ший хIара денна норма.

Сурта тIа: шлифовальщик Парчиев Бахьауддини (аьрдехьа) цеха мастер Щеглов Александри.

Н. Кобиашвиле сурт.

Октябрь 50-гIа шу

ТЕХНИКА КИЙЧЪЕШ БА

Шерагара-шерага шерлуш йоагIа МалгIабика района «Ингушский» совхоза юртбоахама машинни парк. ХIана 120 трактори иштта кхыйола юртбоахама техникен я цу боахаме. ДIадахача шера гуйран балхаш йистедаьлча 68 юртбоахама машин капитальни ремонт е аьнна хьакъоастайир. 1-гIа октябре техника ремонт яра балхаш графиках дIадоладир механизатораша. ДIадахача шера йиъ-лагIча квартале 27 трактори 7 комбайни ремонт яь дIаоттайир пар. Квартала планах лаьрхIачул дукха тIех хул уж. Къаьстта дика толамаш доах техникана ремонт еча совхоза №5 йолча бригада механизатораша. Кхай тIарча стане вIашагIъеллай механизатораша тракторашта ремонт ю пхьоалеи слесарни мастерскойи. Ден - денна 10—15 саг аравоал укхаза техника тоае. Бригадно-узловой методах тоаю из. ХIанзле дукхагIа йола техника тоаяь, даьтта хьекха дIаоттаяьй. Ерригa техника 15-гIа январь хьатIакхачале ремонт яь дIаоттае лерхI механизатораша. Сихен дикен техникана ремонт ю трактористаша Фаргиев Белана, БоковгIар РаIасеи Мовладеи, иштта кхыбараша.

В. ТАГУРОВ.

ДУЛХ ДIАЛУШ БА

Дерригa низаши творчески уйлаши тIаяхийта къахьегаш ба укх юбилейни шера Сунженски района «Побела» яхача колхоза хьайбаш леладераш.

Январа хьалхарча декаде колхозо Грозненски приемни пункте дIаеннай ерста тоаенна 750 хьакха. Из бахьан долаш Даьхенга хIанале дIакхаьчад 679 центнер дулх.

Пачхаьалкхенга дIахо а дулх дIалуш ба колхозхой.

Г. КАРТАШОВ.

МАССАВА РАЬЗА А ВОЛАШ

ГОРЬКИЙ, 12 январь. **(ТАСС спец. корр.).** Автозавода культура Дворецe Горьковски областной партийни организаце актива собрани хилар тахан.

Собрани хьайийлар КПСС обкома хьалхарча секретара К. Ф. Катушева. «КПСС ЦК декабрьски (1966 ш.) Пленума итогех» доклад йир гулбеннараша безаме тIайийцача КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева.

Собране дакъа лоацаш хиннараша массава раьза а волаш къоабалйир КПСС ЦК Пленума решенеш.

Актива собрани чакхъяьлначул тIехьагIа Горьковски областа партийни, советски, боахама организацей кулгалхоща вIашагIкхетар хилар Л. И. Брежнева. Беседа йолча хана цига дийцар кердача пятилетке областа халкъа боахам дегIакхувлара, пачхаьалкхен планаш а хIаьта иштта къахьегамхоша Советски Iаьдала 50 шу дизара сийна тIайийца социалистически декхараш а кхоачашдара дешаш. Л. И. Брежнева къаьстта белгалдаьккхар, наха юкъе беш бола политически болх тоабелга, партийни кулгалдара боарам лакхбелга лоархIаме гIулакх хилар.

* * *

УФА, 12 январь. (ТАСС). Тахан Башкирски АССР Министрий Совета йоккхача зале республикански партийни организаце актива собрани хилар.

Собрани хьайийлар КПСС Башкирски обкома хьалхарча секретара З. Н. Нуриева.

«КПСС ЦК декабрьски (1966 ш.) Пленума итогех» доклад йир собрание гулбеннараша безаме тIайийцача КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара М. А. Суслова.

Собране дакъа лоацаш хиннараша массава раьза а волаш къоабалйир КПСС ЦК Пленума решенеш.

* * *

РЯЗАНЬ, 12 январь. **(ТАСС корр.).** Тахан укхаза Рязански областной партийни организаце актива собрани хилар. Из хьайийлар парте обкома хьалхарча секретара Н. С. Приезжева. КПСС ЦК декабрьски (1966 ш.) Пленума итогех доклад йир гулбеннараша безаме тIайийцача КПСС ЦК секретара И. В. Капитонова.

КПСС ЦК Пленума решенеш массане а цхьатарра къоабалъеш йола резолюци тIайийцар актива собране.

Рязански областе волча КПСС ЦК секретара И. В. Капитонова парте горкомийи райкомийи секретарашца вIашагIкхетар хилар. Цига цо царца къамаьл дир моттигерча партийни организацей партийни балхах, Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизарца дуваадеппача декхарех.

Приокски поселке — керда промышленни чуIе цIенойи гIирсаш хьалдеча районе хилар И. В. Капитонов, из хьежар промышленни объекташи чуIе цIеноши эксплуатаце дIадалара планаш кхоачаш мишта ю.

* * *

КИРОВ, 12 январь. (ТАСС). Тахан укхаза Кировски областной партийни организаце актива собрани хилар. «КПСС ЦК декабрьски (1966 ш.) Пленума итогех» доклад йир гулбеннараша безаме тIайийцача КПСС Центральни Ревизионни Комиссе Председатела Г. Ф. Сизова.

КПСС ЦК Пленума решенеш массава раьза а волаш къоабалъеш йола резолюци тIайийцар собране дакъа лаьцараша.

* * *

Коммунисташа шоай юкъамоттигера уйла тIайохийташ я КПСС ЦК декабрьски (1966 ш.) Пленума решенеш.

Цхьа барт болча хьалашка чакхъювлаш латт моттигерча партийни организацешкара КПСС ЦК декабрьски (1966 ш.) Пленума итогашта хетаяь партийни актива собранеш.

Крайий областийи партактива собранешка докладаш яьй: Ставрополе — КПСС крайкома хьалхарча секретара Л. Н. Ефремова, Краснодаре — КПСС крайкома хьалхарча секретара Г. С. Золотухина, Курске — КПСС обкома хьалхарча секретара Л. Г. Монашева.

ТIайийцача резолюцешка собране дакъа лоацаш хиннараша массава раьза а волаш къоабалъяьй КПСС ЦК Пленума решенеш.

(ТАСС).

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ДЕЧА ХОРЖАМАШТА ЙОЛЧА ЦЕНТРАЛЬНИ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ СОСТАВА ЮКЪЕ БАХИЙТА КАНДИДАТАШ ОТТАБАР

РСФСР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржамий комиссе состава юкъебахийта кандидаташ увттабе болабаьб Российски Федераце. Уж увттабу промышленни предприятей, колхозий, совхозий коллективай собранешка, общественни организацейи къахьегамхой обществайи кулгалдеча органий заседанешка.

Профессиональни союзий Ерригсоюзни Центральни Совета президиуме хиннача шеррача заседане лаьрхIар ВЦСПС - агара РСФСР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржамий комиссена юкъевахийта ВЦСПС секретарь **В. И. Прохоров** оттае. Московски городской коммунистически организацегара комиссена юкъеяхийта оттаяьй КПСС МГК секретарь **Р. Ф. Дементьева.**

СССР Iилмай Академе Iилмахошеи болхлошеи Центральни хоржамий комиссена юкъевахийта оттаваьв СССР Iилмай Академе вице-президент академик **Б. П. Константинов.** Челябински металлургически завода воккхагIа вола болат довладер **Ф. С. Назаров** оттаваьв цу предприяте болхлоша, инженераша, техникаша, гIулакхерча наха комиссена юкъе вахийта.

Чувашски АССР Вурнарски района «Самолет» яхача юртбоахама артела колхозхоша комиссена юкъевахийта оттаваьв колхоза председатель **Н. П. Петров.** Башкирски ССР Салаватски мехкдаьтта химически комбината болхлоша, инженераша, техникаша, гIулакхерча наха комиссена юкъевахийта оттаваьв цу комбината воккхагIа вола машинист **Х. А. Аикулов.**

Нохч - ГIалгIай АССР Грозненски района № 3 йолча сомий - баьцадарий совхоза болхлошеи гIулакхерча нахеи Центральни хоржамий комиссена юкъеяхийта оттаяьй **Х. Б. Умаханова** — цу боахама баьцадараш леладеча звеной звеньевая.

(ТАСС).

Юбилейни шера хьувиьам лакхбара шоай махулла дукхагIа кхашка органически удобренеш товса лаьрхIад Сунженски района «Самашкинский» яхача совхоза механизатораша.

ХIара балха дийнахьа 115—120 процент кхоачашъю шоай смении нормаш кхо дIаувзача механизатораша.

СУРТА ТIА: кхашка кхо дIаувзаш ба «Самашкинский» яхача совхоза болхлой.

Н. Кобиашвиле сурт.

СОВЕТСКИ IАЬДАЛА 50 ШУ ДИЗАРА СИЙНА

Нохч-ГIалгIай АССР-а промышленноста, транспорта, гIишлоний болхлой СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Советски Союза Коммунистически парте XXIII-ча съезда решенеша дог ураоттадаьча промышленноста предприятей, транспорта, гIишлоний, Iилма - тохкама а проектни а институтий болхлоша, инженерно - технически Iилмаи болхлоша, гIулакхерча наха дикка толамаш даьхад 1966— пятилетка хьалхарча шера пачхаьалкхен плани социалистически декхараши кхоачашдеча.

Промышленни производства юкъара боарам дIадахача шера 14,7 процент лакхбелар. 24 миллион сом мах бола тайп - тайпара продукци яьккхай планал совгIа. Планах лаьрхIача къахьегама овсарле 103,6 процент лакхъеннай, хIаьта 1965 шерaца нийсйича 10,6 процент лакхъеннай. Арахецача продукцега дIадодар лохдара чотах 7 миллион сом кходаьд.

Республика дукхагIа йолча предприятеша ханал хьалха кхоачашъяьй шера йоагIа плани социалистически декхараши.

Толамца чакхдаьккхар шу планированеи экономически стимулированеи кердача хьалашка яьхача предприятеша — «Старогрознефтаи», «Малгобекнефтаи» мехкдаьтта промыслови управленеша, «Красный молот» яхача заводо. Цу предприятешка производства боарам 1965 шера хинначул 1,3 - зза лакхбелар.

Чехкача темпашца дегIадаьхкар пятилетка хьалхарча шера промышленноста керттера доакъош — мехкдаьтта доаккха, химически, энергетически, машиностроене доакъош.

Ленина орден лелаеча «Грознефта» объединене предприятей коллективаша шера планал совгIа мехка делар 88 эзар тонн мехкдаьттеи 20 миллион кубически метр мехкдаьттаца йоагIа гази. 1965 шераца нийсдича республике мехкдаьтта 25 проценти мехкдаьттаца йоагIа газ 26 проценти дукхагIа йоаккх.

Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача болхлошеи химикашеи, шера задании ханал хьалха кхоачашъе яь, планал совгIа бIаьш эзараш тоннаш мехкдаьтта сийрда продукташ, дукха синтетически этилови спирт, полиэтилен, ацетон, продукце кхыдола тайпаш даьхар.

Республика машиностроителаша шера планал совгIа дукха болат лоаладаьд, машинаши механизмаши яьй, дукххача изделей дикал лакхъяьй, уж эксплуатационни тешамегIеи дукхагIа яхаргйолаши яьй.

Пятилетка хьалхара шу пачхаьалкхен плани социалистически декхараши тIехкхоачашдарца белгалдаьккхар моттигерча, ейгача, кхачан промышленноста предприятей, транспорта, бувзама коллективаша.

Уж карагIдаьнна толамаш даьхад республика къахьегамхоша творчески къахьегар, боахама кулгалдара керда методаш юкъейоалаяр, дукххача наха юкъе партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша беш бола организаторски кхетамеи болх лакхбар бахьан долаш.

Къахьегамхой къахьегама хьинари политически кхетами лакхбара новкъостал дир социалистически яхьи цун керттерчарех цхьа дакъа шедола коммунистически къахьегама тIехьара болами шерра баржаро. Боккха лоархIам болаш хилар цу КПСС XXIII-ча съезда сийна йолча яхьа байракх хьалъайяьча Грозненски крекинг-завода мехкдаьтта чакхдоаккхача болхлой инициатива, СССР-а Лакхехьарча Совета хоржамаш дара сийленца накъадахара тIехьара болам дIаболабеш Грозненски швейни объединене коллективо даь гIулакх, «Сунжанефта» мехкдаьттахоша дIайолаь пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIехьара яхь.

Дукххача наьха творчески низаш общественни хьинари яхь а чIоагIагIа лакхдир «Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революце 50 шу дизара кийчо ярах» КПСС ЦК-а баьча соцамо. Нохч - ГIалгIай АССР-а промышленноста, транспорта, гIишлоний къахьегамхоша, берригача советски наха з санна, цу соцама жоп луш лакхбу КПСС XXIII-ча съезда решенеш чакхъяхара тIехьара къовсам, коммунизм хьалъеча керда толамаш даха гIерт.

Республике шерра яьржай «Сунжанефта» мехкдаьтта промыслови управлене коллектива дIайолаь Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дизара сийна йола социалистически яхь. Цу яхьа белгало я хьалхашка оттадаь декхараш тIагIертта а гIулакхаца а чакхдаха гIерташ хилар. Цо керттера лерхIар производства экономически эффективность мамогга лакхъяра тIехьара къовсам ба. Яхьа юкъе керте латт къахьегама дисциплина лакхъяра дешаш, къахьегамхой вахара культурни боарам лакхбар.

Шоай декхараш кхоачашдеча республика предприятей коллективаша дIахо бахьа лерхI металл, белал, материалаш, электрически тепловойи энерги, ахчан средстваш кхояра тIехьара, йолаш йолча торонех бизза пайда эцара тIехьара къовсам.

Яхьа юкъе дакъа лоацараша хьоллоац юбилейни ден сийна йола рузкъан кхомбара фонд хьаяра, белалах рациональни пайда эцара чотах кхы тIа а продукци арахецара, тIехьабусараштa шефски новкъостал дара тIехьа мехка хьалха латтача коллективаша дIадоладаь патриотически гIулакхаш, шербу Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дизара цIерагIйолча коллективай сийлен цIи яккхара тIехьара болам.

Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхоша, берригача советски наха а санна, раьза хинна тIайийцар КПСС ЦК-а декабрьски Пленумо могаяьи СССР-а Лакхехьарча Совето тIайийцаи йола 1967 шера плани бюджети. ХIаьта иштта чIоагIъяьй лаккхача темпашца промышленни производство лакхъе лерхIаш йола Нохч - ГIалгIай АССР-а халкъа боахам 1967 шера дегIабоалабара план.

Советий Iаьдала ах бIаь шера юбилей къахьегама толамца белгалдаккха лерхIаш, Нохч-ГIалгIай АССР-а промышленноста, транспорта, гIишлоний болхлоша тIаэц хIара предприятеи организацеи 1967 шера итт бетта план 29 октябрал тIехьа ца юташ кхоачашъяра, хIаьта шера план 28 декабрал тIехьа ца юташ кхоачашъяра социалистически декхараш, доккхий технико-экономически хьокхамаш а доахаргдолаш, царца:

ПРОМЫШЛЕННОСТЕ ГIОЛЛА

Производства боарама план ханал хьалха кхоачашъяреи продукцена реализаци ярей чотах Нохч - ГIалгIай АССР - гара Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дизара фонде 9 миллион сомал кIезигагIа мах боаца планал совгIа йола продукци кхачийтар.

Iилманеи техникапеи карагIдаьннараш, дикагIа йола технологи шерра юкъейоалаяра, керттерча производственни фондех эффективни пайда эцара, Iилма наькъаца вIаштIехьбаьккха къахьегами технически эстетикеи юкъейоалаяра, балха кхерамза хьалаш хилийтара, моральнии материальнии стимулий лоархIам лакхбара, рационализаторскии изобретательскии болх тоабара чотах юбилейни 1967 шера къахьегама овсарле планал 1,5 процент тIехлакххьяр.

Материальнии ахчани ресурсай кхом бара эггара цIенхаштта йола режим а лоаттаеш, арахецаш йолча изделей рентабельность хадданза лакх а еш, продукцега дIадодашдар планал совгIа лохдарах кхы тIа а 2,5 миллион сом пайда эцар, цунца Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дузаш 2 миллион сом а эцаш.

Продукце дикал лакхъяра боккха лоархIам а беш, промышленни предприятей коллективаша тIаэц дуьен толашагIа йолча образеций боарам баккхара тIехьара яхь кхы а шерагIа дIайолаяра, 1967 шера 300 гаргга керда тайпа машинаш, механизмаш, аппараташ, халкъа дукха эша товараш арахецаргдолаш карадерзадар.

КIоарга а тIехкIоарга а йола скважинаш яхара бурув тохара техникеи технологии эргаьккха тоа а еш, республика мехкдаьтта доаккхача промышленноста болхлоша тIаэц 1967 шера мезазойски тIоанашкара доаккхача мехкдаьтта гучаьнна запасаш 25—30 миллион тоннал кIезигагIа хургйоацаш лакхъяра, 1966 шера хинначул 22 процент лакхъенна йола мехкдаьттеи гази яккхара план ханал хьалха кхоачашъяра, шера планал совгIа 31 эзар тонн мехкдаьттеи 12 миллион кубометр гази яккхара декхар цунна Октябра 50 шу дузаш 26 эзар тонн мехкдаьттеи 10 миллион кубометр гази а йоаккхаш.

Установкаш эграяьха тоаяреи технологически процессаш тоаяреи чотах мехкдаьтта чакхдоахачеи мехкдаьтта химеи промышленноста предприятей коллективаша тIаэц 1966 шера хиннача боарамал тIех бIаьш эзараш тоннаш дукхагIа боарам болаш мехкдаьтта чакхдаккхара, Октябра 50 шу дузаш планал совгIа дукха мехкдаьтта сийрда продукташ, парафин, синтетически этилови спирт, полиэтилен даккхара декхар. Керда процессаш карaерзаеш, мехкдаьтта чакхдоахача болхлоша тIаэц планал совгIа эзараш тоннаш дола дика автомобильни бензинаш дахара декхар.

Машиностроенеи металлообработкаи болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча наха тIайийцад керттерча производственни фондай единица тIара йоаккхача продукце боарам лакхбара а планал совгIа халкъа боахама хиланза ярг-йоаца мехкдаьтта промышленноста эша машинаши аппараташи, автогаражни оборудовании, электрифицированнии медицински инструменташ, тракторни прицепаш, кхыйола изделеш 700 эзар сома маьхал кIезигагIа йоацаш арахецара декхар, цунца Октябрьски революце 50 шу дузаш 550 эзар сома а хецаш.

Республика энергетикаша тIаэц пятилетка шоллагIча шера халкъа боахам хадданза электрически тепловойи энергеца Iалашбара, юбилейни ди тIакхоачаш планал совгIа 10 миллион киловатт-сахьат совгIа электроэнерги ялара, 4000 тонн условни доагор кходара декхар. Тепловойи электрически энерги эшара лакхлуш доагIа хьашташ кхоачашде лерхIаш энергетикий коллективо 1967 шера хьалхарча квартале караерзаергья 50 эзар киловатт йолча трубогенератора еррига мощностеи 320 тонн Iанара (сахьат доаккхаш йола котлоагрегати. Шу чакхдаллалца йолча хана йохкаргья 320 километр хула электропередачай линеш. Октябра 50 шу дизара ди тIакхоачаш республика ерригача колхозашкеи совхозашкеи йилла йоаккхаргья электроэнерги.

(ДIахододар 3-ча оагIо тIа).

ЮБИЛЕЙНИ ШЕРА—КЪАХЬЕГАМА КОТАЛОНАШ!

РЕСПУБЛИКАНСКИ ПАРТИЙНО-БОАХАМА АКТИВА СОБРАНЕРА

10 январе республикански партийно-боахама актива собрани хилар. Цо дийцар Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50-гIа шу дизара баха мабоагIа накъабахара дола НохчIГIалгIай АССР промышленноста, транспорта, гIишлоний болхлой декхараш.

Доклад яьча республика Министрий Совета председатела нов. **Гайрбекова** белгалдаьккхар вай сийлахь-йоккха Даьхе, ший Iалаьмате доккхий низаш гIордаьнна тоаденна а долаш. 1967 шерах — пятилетка шоллагIча шерах чуеннилга. Из къаьстта ший тайпара шу да. Из сийлахьа белгала да вай мехка къахьегамхоша, хIаьта царца цхьана дерригача прогрессивни адамлено а, дунен тIа эггара хьалхарча социалистически паччахьалкхен яхара а балха а шовзткъеи иттлагIа шу дизар белгалдоаккхаргдолаш хиларца.

Советски наха дог гIоза а болаш накъадаьккхар партеи халкъои коммунизм бахьан лоаттабеча къовсама лоархIамера этап йолаш чакхдаьнна дIадаха 1966 шу. Цу шера хинна тIехдаьнна доккха гIулакх дар 1966—1970 шерашка мехка халкъа боахам дегIаккхувлара пхе шера плана хьакъехьара Директиваш тIайийца Советски Союза Коммунистически парте XXIII съезд хилар.

Съезда идеяша дегаш ураоттадьча партеи халкъои дерригa низаш тIаухийт цун исторически решенеш ка маьхала а йоалаш чакхъяхара, пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра, коммунизма материально - технически база юллилга сихдара.

Советий Мехка къахьегамхой доккха творчески хьинар айдаьд Советски Союза арахьарча а чурча а политика овлангара дешаш дийцача, машари халкъий кхерамзлеи бахьанерча, дунен социализма система кхотаялар а низ кхачар а чIоагIдар бахьанерча, дунен коммунистически болам кхотабар бахьанерча къовсама лоархIамегIа дола декхараш къоастадьча, 1966 шера декабре хиннача БПСС ЦК Пленума решенеша.

Нов. Гайрбекова къоастам боллаш яьшхар промышленноста, транспорта, гIишлоний болхлоша пятилетка хьалхара шу чакхдаккхара итогаш. Промышленни продукци хьаяра план республико кхоачашъяьй ханал хьалха, 22 декабре.

Лакха хьокхамаш дьхад НохчIГIалгIайчен сий долча мехкдьттахоша, мехкдьтта чакхдоахараша, химикаша.

1966 шера халкъа боахама план кхоачашъелга Iалашдара юкъе доккха дакъа лаьцад машиннаькъа, автомобильни, фегарча транспорта а бувзама а болхлоша. Пятилетка хьалхарча шера гIишлошъераша эксплуатаце дIаеннай нефтемаслозаводе атмосферно-вакуумни трубчатка, «Красный молот» заводе ши эзар тонн низ бола гидравлически пресс, № 3 йолча ТЭЦ-е котлоагрегати турбогенератори, Паьсаре маьхка завод, г. Гудермесе консервни завод, дуккха а кхы объекташ. Нах чуIа цIенош, школаш, берий учрежденеш, больницеш хьалъяргеи коммунальни боахам дегIаккхувларгеи 22 миллион сом дахийтад, вешта аьлча, 1965 шера дахийтачул 18 процент дукхагIа дахийтад.

Промышленносте, транспорте, гIишлошъеча, халкъа боахама кхыча доакъошка карагIдийннараша тешал ду, эггара хьалхагIа а, вай кадраш дегIаахара, цар сакхетам а творчески хьинар а лакхдалара, уж коммунизм хьалъяра юкъе эггара дукхагIа дакъа лаца гIерташ хилара.

ХIанз республике хIара ди массаза дала тIа-тIа шерагIа яржаш йоагIа Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50-гIа шу дизара даха мадоагIа накъадахара йола социалистически яхь. Цун инициатораш «Старогрознефта» мехкдьттахой хилар. Из боккъала а башха патриотически болам боккъонца дерригa халкъ чулоацаш дIабаьржаб. ХIара коллективо шийна лакхдаь дола декхараш тIайийцад, хIаьта сийлахьа белгалара ди тIаккхоачаш дукхаезача Даьхенна кийчде мадоагIа дола совгIаташ кийчде гIерташ а я уж.

Парте обкомои республика Министрий Советои, промышленноста, транспорта, гIишлоний предприятейи доакъойи коллективаша Сийлахь-боккхача Октябра 50-гIа шу дизара сийна тIайийдаь социалистически декхараш юкъе а дерзадь, партийно-боахама актива собране уж дувпа а къоабалде а оттаду.

ДIахо нов. Гайрбекова дувц 1966 шерарча промышленноста, транспорта, гIишлоний балха итогаша, резервайи торонийн тохкамо республикага укх шерара паччахьалкхен план хIара предприяте а хIара организаце а продукци хьаяреи цунна реализаци яреи объемага диллача ханал хьалха, 28 декабре, хIаьта юбилейни шера 10 беттара задании — 1967 шера 29 октябрь тIаккхоачаш йистеяккха йиш хулийтилга.

ТIаьпача декхаращца лерхI къахьегама овсарле дIахо а лакхъелга, цунах хургба промышленни продукця тIаккхетилга хьадувла керттера хьасткерттерча производственни фондай единица тIара йоаккха продукци алсамйоаккхилга. Продукцега дIадолар планал тIех лохдарах кхы тIа а 2,5 миллион сом пайда бе торо я, цу даькъе Сийлахь-боккхача Октябра 50-гIа шу тIаккхоачаш—ши миллион сома а беш. Йоккха экономически эффект хилийта еза тIаьпача декхараш тIа участкашта, цехашта, къаьстъкъаьстача объекташта автоматизаци механизаци яра, автоматически, ахавтоматически, механизированни поточнии конвейерни линеш юкъекха-

хьара, керда технологически процессаши лакха овсарле йола оборудованни караерзаяра хьакъехьа белгалдаь гIулакхаш чакхдахаро.

Арахецача продукце дикал лакхъелга къаьстта доккхача маIане а лерхIаш, предприятей коллективаша тIайийцад юбилейни шера дунен дикагIча образецийн боарамга кхачара, 300 тайпа гаргга керда изделеш хьаелга вIаштIехьа а даьккха, карадерзадара, машинаш, приборащ, халкъа потребление товараш эксплуатационни тешамеи дукхача хана дахаши хилар лакхдара декхараш.

Нов. Гайрбекова критика йир промышленноста, транспорта, гIишлоний предприятей балха юкъе долча кхоачамбоацарашта, хIаьта уж кхоачамбоацараш дIадахара наькъаш белгал а даьхар.

ХIанз партийни организацей теркама юкъмоттиге латт парте вIаштIехьа а яьха оттаь экономически политика принципаш лерагIа чакхъяхара лоаттабу къовсам.

Производствана планировании экономически стимулированни яра керда система чакхъяккхар, КПСС XXIII съездо белгалдаьчча тайпара, гарггахьарча шерашкарча эггара лоархIамегIча декхарех цаI да.

Вай республике, ховш махиллара, пятилетка хьалхарча шера боахам лелабара кердача хьалашка яьннай кхо предприяти — «Старогрознефта», «Малгобекнефта» мехкдьтта промыслови управленеши мехкдьтта машинаш ю «Красный молот» заводи.

1966 шерарча балха итогаша хьахьувкхаш махиллара, цу предприятешка гIулакхаш дика лел, из да социалистически боахам лелабара керда принципаш чIоагIа вахара низ болаш хилара дола доккха тешал.

БIарчча хьайийцача цу кхаь предприяте гIолла арахийца продукци 1965 шераца нийсйича 1,3-зза алсамъяьннай.

Пятилетка шоллагIча шера планированеи экономически стимулированеи кердача хьалашка яха лаьрхIай «Грознефть» объединени. «Терек» яха мебельно-хьу чакххйоаха фирма. Грозненски трикотажнии кондитерски фабрикаш, НохчIГIалгIай химзавод, Грозненски машиннаькъа отделене, бувзама управлене предприятеш, «Электроинструменти» «Трансмаши» яха заводаш, шура кийчъяреи шурий промышленностеи управлене предприятеш, шекар доаккха завод, дуккха а кхыраш.

Цунца дувзаденна юххьанцарча партийнии профсоюзнии организацешта, райкомаштеи горкомаштеи, министерствайи ведомствайи кулгалхошта хьалхашка увтт керда чоалхане а бехктокхаме а дола декхараш. КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш хIара предприяте гIолла кхоачашъяра лелам цIенбаь тахканза, хIанзлехьа Iоаяь планированеи экономически стимулированеи кердача хьалашка йовлара кийчо яра балха опыт бокъонца йовзаш Iомаянза, цу гIулакха юкъе дувлийта гIалаташ теркалданза, республика еррига промышленни предприятеш вIаштIехьле а йолаш балха кердача хьалашка йовлилга Iалашдара де мел деза гIулакхаш цанза дарглац.

Облсовпроф. профсоюзий отраслеви обкомаш, моттигашкара фабрично-заводской комитеташ дукхагIа теркам тIаахийта яьннай къахьегамхой социалистически яхь вIаштIехьъяхара, цунах боккха материальни моральни низ хулилга Iалаш а деш. Цо тоно хилийтай яхь шерагIа яржийта. ХIанз цунна юкъе дакъа лувцаш болхлоех, инженерно - технически болхлоех, гIулакхерча нахах 90 процент хулашбараш болга аьлча а ба кхоачам.

Къахьегамхой политически а къахьегама а хьинар дегIадара тешал ду иштта социалистически яхьа лакхагIара форма — коммунистически къахьегами быти бахьанера болам дIахо дегIааахаро а. ХIанз цунна юкъе дакъа лувцаш ва 109 эзар болхлои гIулакхера саги. 14 предприятега, 448 цехага, 2200 хинна ца Iеча бригадашка кхачай сийлахьара коммунистически къахьегама коллективай цIи, хIаьта коммунистически къахьегама ударникий цIи тиллай 36 эзар болча производства хьалха латтарех.

Из боккъала а башха патриотически болам дIахо а дегIаккхувланза баргбац вай. Цо новкъостал лоаттату производственни заданеши тIайидаь социалистически декхараши кхоачаш а тIеххоачаш а де къахьегамхой оарцагIбахара, къахьегама овсарле хаддаза лакхъяра, дуккхача наьха творчески хьинар дегIаккхувлара, хургйолча коммунистически общества саг кхевара.

Доклад йистейоаллаш нов. Гайрбекова аьлар:

— Укх шера 4 декабре БКСС Центральни Комитето тIайийцаб «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50-гIа шу дизара кийчо ярах» бола соцам. Цу тIа белгалдаьккхад Октябрь дерригдуненисторически лоархIаме хилар а дерригача дунен халкъий кхелашта цо Iалаьмате йоккха влияни елга а. Центральни Комитета соцам тIа белгалдаьд Советски Iаьдала сийлахьарча юбилейна кийчо ярпа дувзаденна дола дерригa дешаш, цу тIа къоастадаьд цу боккхача балха юкъера партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, боахама организацей хьалда дола декхараш.

Цу декхарех лоархIамегIдар да КПСС XXIII съездо белгалъяь планаш чакхъяхара бола къовсам чIоагIбара къахьегамхой оарцагIбоахилга.

Парте Центральни Комитето беррига къахьегамхой тIахьийхаб хIама хьа а деш шоаш хьегача къина мехка экономически а тIема а низ кхы а ноагIа чIоагIде, коммунизм хьалъ-

яра программа кхы а новагIча хьинарца кхоачашъеш чакхъяха, Сийлахь-боккхача Октябра сийлахьарча юбилейна баха мабоагIа накъабаха.

Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей эггара хьалхарча аргIанцара декхар — КПСС ЦК соцам хIара болхлочунга, колхозхочунга, специалистага, хIара къахьегамхочунга дIаккхеабайтилга, цу лоархIамегIарча документа шерра пропаганда яр Iалашдела. Центральни Комитето хьалхашка оттадь декхараш чакхдахара тIаберзабаь бола боккха организаторски а политически а болх чакхбоаккхилга.

Парте горкомаша, райкомаша, юххьанцарча парторганизацеша, къахьегамхой коллективаша Сийлахь-боккхача Октябра 50-гIа шу дизара кийчо ярца дувзаденна дешаш дувпа деза. ХIара района, хIара предприяте, совхоза, колхоза шоай къоастам боллаш йола шIейна кийчо яра планаш хила еза. Цу планаш тIа белгалдаь хила деза долла а хIама — паччахьалкхен заданеш кхоачашъяргара деиз производстве культура хилийтарга, болхлойи гIулакхерча наьхеи бытовой хьалаш дикагIа тоадарга, территори хоза кийчъярга, царех торра кхычарга кхаччалца. ХIаьта керттерлар фуд аьлча, из да цу гIулакха юкъе даькъа лоацаш коллектива хIара член хулга, Советски Iаьдала 50-гIа шу дизара сийна хIаране шийгара доагIа дакъа лоацилга.

Долла а хIама де деза Октябра 50-гIа шу дизара цIей дездара кийчо елга къахьегамхой политически а къахьегама а хьинар тIа-тIа дегIаухаш хилара белгалонца чакхдувлийтара, цо халкъа революционни а къахьегама а традицеш, социалистически патриотизм, пролетарски интернационализм, коммунистически идеалашта мутIахьа хилар, доллача хIамал а лакхагIа Даьхен, коммунизм хьалъяра сийлахь-доккхача гIулакха хьашташ лоаттаде магар дIахо а дегIаккхувла гIо деш хилийтара.

Шеко яц НохчIГIалгIайчен къахьегамхоша халкъа юкъарча гIулакха юкъе шоашкара доагIа дакъа лоацаргхилара, шоашта тIайийца социалистически декхараш сийленца кхоачашдергхилара, Сийлахь-боккхача Октябра 50-гIа шу дизара кердача производственни карагIдийннаращца, дукхаезача Даьхенна мадоагIара долча къахьегама совгIатащца накъагIоргхилара!

* * *

Пренеех эггара хьалха къамаьл дир КПСС Старопромысловски райкома секретара нов. **Головенкос.** Цо дийцар района партийни организацемишта оарцагIбоах къахьегамхой КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъяра. Укх тIеххьарча хана лакхбеннаб юххьанцарча партийни организацей лоархIам, шерагIа яржай коммунистически къахьегама тIехьара социалистически яхь. Дог гIоздоахаш да цох хьахинар а.

Пятилетка хьалхарча шера план тIеххоачашъяьй, планал тIех арахийцай 300 эзар сома маьха валови продукци. 1965-ча шераца нийсйича из хул 46 процент дукхагIа. Къахьегама овсарле лакхъеннай 35 процент. Духхьал цхьайтта бетта товарни продукцега дIадолар кходар бахьан долаш 800 эзар сом кходаьл.

Къаьстта доккхий толамаш яьхах мехкдьтта доаккхача промышленноста министерстве эггара хьалха планированеи экономически стимулированеи кердача системага баьннача мехкдьттахоша. Цар толамца кхоачашъяьй план, лохаьд продукцега дIадолар. Итт бетта 551 эзар сом пайда баьб. Из хул 1965-ча шерарчул шозза гаргга дукхагIа. Эггара хьалха из карагIдаьннад Хаян-Керте мехкдьтта доаккха керда моттиг караерзаярах, хIаьта иштта Брагунски дукъ тIарча Старогрозненски майда тIарча низ болча фонтанашка кIеж тохийтарах.

Цу тайппарча толамаша хьагойт Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна яхь йолаяьраш шоай дош дизза кхоачашеш болга.

Цхьабакъда, йоах нов. Головенкос, тха балха юкъе кхоачамбоацараш а да. Бурув деттача конторо, кирпични «Трансмаш» яхачен заводаша кхоачашъяьяц шера план, царна паччахьалкхен декхар тIадисад. ХIанз а эсала ю халача балхашта механизаци автоматизаци, хIанзарча декхараша дIалеххача тайпара яц материально-технически снабжени.

Доккхий декхараш латт тхона хьалхашка пятилетка шоллагIча шера. 1965 шерарчул кхозза дукхагIа даккха лаьрхIад мехкдьтта укх шера. Къаьстта чIоагIа къахьега деза бурувдеттарий, хIана аьлча дукхагIча лаькъе царех тийша да уж декхараш кхоачашделга.

Района къахьегамхоша Советски Iаьдала 50 шу дизара сийна лакхара социалистически декхараш тIайийцад. Цар лаьрхIад 10 бетта программа 28 октябре, хIаьта шера программа 27 декабре кхоачашде.

Нов. Головенкос дех областной организацешка района предприятеш мел эшачунца Iалашьяр, факелашка йоагача попутни газа утилизаци яр. Парте райкома беррига низ тIабахийтаб балха юкъера кхоачамбоацараш дIадахара, Октябра 50 шу дизара сийленца накъадахара.

Дош лу «Грознефтехимзаводы» объединене начальника заместитела нов. **Исльнойна.** Мехкдьтта чакхдоахарашеи мехкдьтта химикашеи, йоах цо, шера план кхоачашйир 22 декабре, хIаьта дикка тоадир технико-экономически хьокхамаш. Ерригача предприятеша толамца кхоачашйир пятилетка хьалхарча шера программа, хIаьта мехка халкъа боахама геттара дукха мехкдьттаи химически продукци а елар. Социалистически яхье хьалха латт КПСС XXIII-ча съезда цIерагIа йолча крекинг-завода, Грозненски химически комбината коллективаш.

Дукха болх бир мехкдьттахимикаша дIадахача шера мощносташ совъяхара, болх бе йолаялийтар массехк объект, дикка тоайир технологически процессаш, чIоагIа къахьийгар продукце дикал лакхъяра. Цхьабакъда, дика латтац кийча продукци дIаккхаьйитара гIулакх. Мехкдьтта чакхдоахараша план тIеххоачашъю, хIаьта машиннаькъахоша продукци дIалхьара эша цистернаш хьаккувлац. Цу гIулакхах чIоагIа зе доал. Продукци лоаттае моттиг ца хилар бахьан долаш цкъаза арахийца продукци юха бедалах дIатоха езаш хул, тIаккха шозлагIа чакхъяккха езаш а хул из. Маца дIадоаккхаргда планированена юкъера из кхоачамбоацар. Цо геттара чIоагIа новкъарле ю мехкдьттахимикашта кердача системага довлара.

ЧIоагIа теркам тIабахийта безаш гIулакх да, йоах аратора, къахьегамеи технологически дисциплина тоаяр, кхерамзлеи техника бокъонаш лораяр, керда техника балха юкъейоалаяра де мел лаьрхIа гIулакхаш чакхдахар.

Кхы а бехктокхаме декхараш латт объединене коллективашта хьалхашка пятилетка шоллагIча шера. Бедал чакхъяккхара боарам 6,7 процент лакхлургба, сийрда бензин 6,1 процент дукхагIа доаккхаргда, хIаьта лакхарча сортах дола бензин — шозза гаргга. Пайда эца беза 21,2 миллион сом долча капитальни вложенех, болх бе йолаялийта еза риформинга каталитически установка, производственни канализаце хьалхара аргIа, хьалде деза 14 эзар квадратски метр йола нах чубаха цIенош. Соахкарчул диъазза дукхагIа хул уж. Иштта хьалъе еза 280 моттиг йола берий беш-ясли.

Мехкдьтта чакхдоахарашеи мехкдьтта химикашеи дош деннад Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна шера план 28 декабре кхоачашъе, 1,2 миллион сом планал совгIа пайда бе. Уж декхараш толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь яьржай.

Къамаьл ду № 2 йолча кIоарга бурув деттача Малгобекски контора директора нов. **Карнаева.** Тха коллективо, аьлар цо, тIеххоачашйир пятилетка хьалхарча шера план, планах йиъ мара яла ца езача болх бе дIаелар лакха дебит йола пхиъ скважина. Цхьа метр бурув тохарга дIадолар планах доагIачул 20 сом кIезигдир. Дика къахьег мастераш ни. Симоненко, Алероев, Заруднев керте латтача бригадаша. Цар тIеххоачашйир дIадахача шера план, кхом беш дIаахийтар материалаш, дикка паччахьалкхен рузкъа кходир. Дика хьокхамаш доахаш бригадаш кхы а дуккха я. ХIанз майрра ала йиш я Малгобек-Вознесенски яхача майдане 4500 метр бурув тоха скважинаш караерзаьй. Из гIулакх карагIдаьннад хIаране шийна тIалатта бехктокхам лакхбар бахьан долаш, бурув деттача балхашка дIалолачун хIара денна учет лелаяр бахьан долаш, вышкаш хьалъечеи оборудованена монтаж еча сетевой график юкъейоалярах, производствана дика кулгалдарах.

Цхьабакъда, йоах нов. Карнаева, ерригача торонех пайда эцаш хIана а. Производительни ха лоха я — 61,2 процент мара яц из. ДIадахача шера 13 авари хилар, царех 20 эзар гаргга сом зе даьлар. ДукхагIча даькъе аварелш хул инструменташ къаьна хилар бахьан долаш.

Нов. Карнаева йоах, дIахо инструменташта ремонт е еза Грознерча центральни трубни базе. СевкавНИИ Iилмахой, мехкдьтта института болхлой леккарийла ба кIоарга бурув деттача дикагIа йола методаш юкъейоалаяра новкъостал де. Цо иштта дийхар бурув детта кадраш кийчъелга дикагIа вIаштIехьлаккхар, къахьегамхой культурно-бытовой хьашташ дизза кхоачашдар.

Нов. Карнаева ший къамаьл йистедоалаш тешал дир цуккхача къамах йолча бурув деттача Малгобекски шоллагIча контора коллективо балха юкъера кхоачамбоацараш дIадоахаргхилара, юбилейни шера тIайийца социалистически декхараш сийленца кхоачашдергхилара.

Трибуна тIа воал «Грозвино» производственни объединене начальник нов. **Сагаев.** Цо йоах объединеней ерригача промышленни предприятеша ханал хьалха кхоачашйир дIадахача шера план, хIаьта 4,4 миллион сома маьха продукци планал совгIа ара а хийцар. Дика къахьийгар винноконьячни комбината, Червленскии Наурскии винзаводий коллективаша, иштта кхычар.

ХIанз республике болх беш я 14 чхьагIар доаккха заводи чхьагIар доаккха пункти. Цар торо я цхьан сезонах 100 эзар тонн комсаш чакхъяха. ДIаяхача сезонах объединене предприятеша 78 эзар тонн комсаш чакхъяьхар, хIаьта 6 миллион декалитр совгIа чхьагIара материалаш арахийцар.

Дикка лакхъеннай цар дикал. Дуненхалкъашта юкъерча конкурсашка НохчIГIалгIайчен чхьагIараша 5 дешо медаль яьккхаь.

Хьокхаме къахьийгар дIадахача шера «Советская Россия», «Наурски» чхьагIар доахача совхозий коллективаша. Цар хIара гектара тIара 75—78 центнер комсаш чуийцар. Объединене комсаш лелаерий къахьегама боаггIача тайпара мах баьб Советски правительствас. СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указах 67 болхлочох орденаши медалаши еннай.

ДIахо нов. Сагаева белгалдоах комсаш лелаеча совхозий, чхьагIар доахача заводий балха юкъера кхоачамбоацараш. Масала, цхьайолча совхозаша шоай ханнахьа ядохимкаташ тоханзар комсашта, цудухьа цхьайола моттигаш нийсъелар мильд яха лазар хулаш. Цхьайолча чхьагIар доахача заводаша, пункташа дIаккхахьийтар дикал лоха йола материалаш.

Комсаш лелаераши чхьагIар доахараши, йоах оратора, дукха балхаш деш ба кхоачамбоацараш дIадахара. Арахецача продукце дикал лакхъяра предприятешка оттае лаьрхIад холодильни оборудовани теплообменни аппаратура. ЧхьагIар доахараша дош деннад юбилейни шера Терское полусладкое, № 19 йола Мадера, «КВ» яха марочни коньяк арахеца.

Облсовпрофа секретара нов. **Селицке** чIоагIа теркам тIабахийта дийцар предприятеш планированеи кердача хьалашка йовлара балхах. Экономически реформа, аьлар цо, дIадех предприятешка шерра боахама расчет юкъейоалаяр. Иштта чIоагIа лоархIаме да планах къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхар.

Планированеи экономически стимулированеи реформа кхоачашъеча доккхий декхараш хьалхашка латт къахьегамхой творчески организацешта: новаторий советашта, ВОИР-а, НТО-па. Советски Iаьдала 50 шу дизара сийна, йоах цо, вай новатораша декхараш тIайийцад рационализаторски предложенеш балха юкъекхаьхьара чотах 11 миллион сом кходе.

Кердача хьалашка болх баро дIадех массе оагIорахьара къахьегамеи производственнии дисциплина тоаелга. Цу хьакъехьа Iомае а хьаллаца а мегаргйолаш я «Красный молот» яхача завода № 2 йолча цеха метеозни участка коллектива инициатива. «Промышленни предприятейи гIишлонийи коллективашта къахьегама дисциплина кхетам балара хьакъехьарча Тульски областа партийни организацей балхах» бола КПСС ЦК соцам шерра бийца а бийца красномолотовцаша декхараш тIайийцад къахьегамеи производственнии дисциплина тоаяра болх чIоагIбара хьакъехьа.

Нов. Селицке дIахо дувц республика предприятеш кIира пхе дийнахьа болх бара тIаяхара профсоюзни организацешта хьалхашка латтача декхарех. Предприятей коллективаш декхарийла я, йоах цо, производства боарам дегIабоалабара темпаш цхьаккха тайпара лох ца ялийтар, пахаддаш лакхъе еза къахьегама овсарле, иштта лохле деза продукци яккхарга дIадолар. Дукха ха йоаппаш Пермь яхача городе яха хилар Грознера делегаци. КIира пхе дийнахьа болх беш йолча цигарча предприятей опыт кIоаргга Iомайир цо. Цигара толашагIа мел дар вай предприяте балха юкъедоаладерга.

Къамаьл ду къахьегама ЦIена байракха орден делаеча Грозненски мехкдьтта чакхдоахача завода оператора нов. **Пригорнева.** Тха завода коллектив, аьлар цо, пятилетка шоллагIча шера доккха ши цIей дездеш хургья: Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизари, хIаьта тха предприяте 60 шу дизари. Массайолча цехашка шерра социалистически яхь яьржай. Къахьегама коталонашца накъъелга лаьрхIаа коллективо дезача цIейна.

Белгалдаккха деза дIадахача шера тха завода коллективо дика къахьийгалга. Паччахьалкхен плани социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашъяьь, планал совгIа итташ эзараш тоннаш мехкдьтта продукташ еннай Даьхенна. Къахьегама овсарле 3,4 процент лакхъяьй, хIаьта продукцега дIадолар 333 эзар сом лохдаьл. Социалистически яхье хьалха латт ни. Хабасахалов, Журавин, Бычкова, Мунин, Лудник керте латтача цехий технологаш.

Цхьабакъда, кхоачамбоацараш а да балха юкъе. ХIара шерра-шера завода мощность дегIайоагIа, хIаьта производственни товарни контора хIама чулоаттаю боахам шерлац. Цу хьакъехьара кхоачамбоацараш хIанз а дIадаьхалац планироване балхацара. Мехкдьтта продукташ арахецараи уж дIаккхахьараи юкъе йоккха юкъ йоал. Уж кхоачамбоацараш юкъера дIадахара ха тIаккхаьчай. Уж хIанз кхы дIахо ла мегаргдац, хIана аьлча укх шера июль бетта завод планированеи экономически стимулированеи кердача системага яргья.

Завода технологаша сийленца кхоачашдергда юбилейни шера тIайийца социалистически декхараш.

Дош эц Ленина орден делаеча «Грознефть» объединене керттерча инженера нов. **Стадникова.** Цо дийцар республика мехкдьттахоша пятилетка хьалхарча шера даьхача толамех. Творчески къахьегар бахьан долаш, йоах цо хьайийлай мехкдьтта доаха керда моттигаш. Уж я Брагунски дукъа тIа, Октябрьски районе, иштта кхычахьа. Меловн тIоанашка мехкдьтта гучадаккхарах боккха пайда баьлар. «Красный молот» яхача завода машинашъераша хIанз арахеца йолаяьй лакха давлени йола фонтанни арматура. Промысловикаша паччахьалкхен план тIеххоачаш а яь кхы тIа а эзараш тоннаш мехкдьтта даьккхар, дикка лоха да

продукци яккхарга дIадолар. Цхьабакъда, гучадаьккха мехкдьтта карадерзадара гIулакх дика латтац. Бурувдеттараша бурувтохара план кхоачашъяьяц, дуккха чоалхане аварешъяьй.

Укх юбилейни шера кхоачашде дезаш да лоархIаме декхараш. 222 эзар метр бурув тоха деза, хIаьта бурув тоха дезаш я 6—7 эзар метр кIоарга хургйола йоккхий скважинаш. ЧIоагIа новкъарле ю бурувдеттарашта материально - технически снабжени эсала хиларо. ЧIоагIа критика йир нов. Стадникова «Чечингушснаба» кулгалхошта, цар мехкдьттахой обсалии турбашца, утяжелителашца, кхыйолча материалашца Iалашбара кIезига терко ец хиларах. Из бахьан долаш 10 кIоарга скважина сеца латт.

Вай республике цахаддаш дукхагIа дегIаух газ яккхара гIулакх, цхьабакъда, кхо миллион кубометр гаргга йола газ факелашка йоагаш я. ХIаьта хьалъе йолаяь Вознесенски газобензинови завод чIоагIа гоаю. ХIанз хьалъе лаьрхIад Грозненски газобензинови завод. Из болх бе йолаелча ерригача газа йиза утилизаци ергья. Мехкдьтта дукхагIа доаккхаш хилар дага а лаьца, уйла е еза из чудотта эстакада хьалъяра, дика тахка а техка тоабе беза производственни товарни контора турбопроводни боахам. «Грознефта» объединени 1 январе денз кердача экономически реформага яьнна болх беш я. Цудухьа уж кхоачамбоацараш сихагIа дIадаха деза балха юкъера, объединене ритмично болх бе, юбилейни шера тIайийца доккхий декхараш толамца кхоачашде йиш хургйолаш дола хьалаш Iалашде деза.

Трибуна тIа воал республика бахача наха бытовой гIулакх дара министерства министр нов. **Инаркаев.** Быта служба болхлой, йоах цо, дерригача советски наха санна, Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна доккхий социалистически декхараш тIа а ийца тIагIертта къахьегаш ба. Цар дикка толамаш даьхад 1966 шера. Юкъарча производства план кхоачашъяьй шоллагIча декабре. 393,4 эзар сома маьха промышленни продукци арахийцай планал совгIа. Дикка лохдаьд продукци яккхарга дIадолар, мах беча организацешка дукхагIа дIакхачийтад наха эшаш дола товараш. Социалистически яхье дикагIа толамаш даьхад хIамаш тегача фабрика, ремстрой управлене, № 1 йолча горбыткомбината коллективаша. Цхьабакъда, йоах нов. Инаркаева, цу балха юкъе долаш дола кхоачамбоацараш гуча ца даьхача харцахьа хургда. Министерствас кхоачашъяьяц паччахьалкхен план оттаьна ассортиментах, дукха кхоачамбоацараш да къахьегама нормироване, эсала кийчъю квалифицированни кадраш. Наха гIулакх делга хIанзарча хьашташа дIалеххача тайпара дац, лоха я наха гIулакх дара культура, геттара эсала гIулакх ду Ачхой-Мартана, Ведана, Ножай-Юрта, Наьсарен, Наддеречни районий къахьегамхошта.

ДIахо нов. Инаркаева дувц наха гIулакх деча предприятей коллективаша шоай болх тоабара де лерхIаш. Цо дех КПСС обкомага, Министрий Советага хьалъе лаьрхIа йола наха гIулакх ду предприятеш сихагIа йистейоахаргйола гIулакх вIаштIехьлакхха.

Къамаьл ду КПСС Гудермесски горкома секретара нов. **Ахмадова.** Гудермесски района къахьегамхоша, йоах цо, бIубенна дIадоладаьд пятилетка шоллагIа шу. Уж дог тийша ба Советски Iаьдала 50 шу дузача юбилейни шера шоаш керда толамаш доахаргхилара.

Дика къахьийгад дIадахача шера Гудермесски машиннаькъахоша, мехкдьттахоша, гIишлошъераша. Ерригача предприятей коллективаша (кирпичан заводагара дIа мел ийккхачар) толамца кхоачашъяьй шера задани. Цу гIулакха дикка гIо дир районе беча партийно-организационнии массово-политически балхо. Оратора дIахо дувц тIехьаюсаш хинна предприятеш хьалха латтарий боарамга мишта яьлар. Царех я медико-инструментальни къона завод. Районни партийни организаце чIоагIа новкъостал дар бахьан долаш хьалха латтарий мугIарашка яьлар из, хIаьта массадолча хьокхамий план кхоачаш а йир. Цу хьакъехьа боккхача лоархIаме хилар партийни кадраш нийсса дIаоттаяр, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара ерригa коллектив кхетамца оарцагIьяккхар.

ДIахо нов. Ахмадова белгалдоах балха новкъарле еш дола кхоачамбоацараш. Царех цаI да лакхе латтача организацеша планировани нийсса ца хилар къаьстта «Грознефта» объединене. Цу хьакъехьа дуккха масалаш доаладир оратора.

Нов. Ахмадова кIоарга дийцар хьалъеш латтача Къилбаседа Кавказски синтетически каучука комбината балхах. Цо дийхар из завод хьалъеш вола генеральни подрядчик хархар, из гIишло хьалъяра эшаш йола гIишлои база Iалашъяр. Ший къамаьл йистедоалаш нов. Ахмадова аьлар, гудермесцаша дош деннад шера план 25 декабре кхоачашъе, хIаьта итт бетта план — 25 октябре.

Вай республика Iалама ганзаша, аьлар Къилбаседа-Кавказски мехкдьтта Iилма-тохкама института директора нов. **Начлишвиле,** дог гIоздоах, хIаьта боккха бехктокхам тIа а оттабу. Царех пайда эца беза Iилман ларда тIа, рузкъа кIезигагIа дIа а доахийташ. Къаьстта из доагIа мехкдьтта. Уж дешаш къестадеш ба тха института болхлой.

Лоацца аьлча ераш я института болхлоша хIанз йоашхаш йола темаш: мехкдьтта даккхара керда моттигаш нийса вIаштIехьъяхар, тIехкIоаргача скважинашта бурув деттилга тоадар, тIоанаш тахкара керда конструкцеш увттаяр, термостойки раствораш кийчъяр, иштта кхы дуккха а. Уж балхаш цхьадараш йистедаьннад. Гучаьнна результаташ дика я. Царех цхьаяраш балха юкъекхухь. Цхьайола карагIдийнна кердадараш заводашка дIаденнад.

СевКавНИИ Iилман болхлоша шоашта хьалхашка декхар оттадаьд производственникашцара творчески бувзам чIоагIбе, Къилбаседа Кавказа мехкдьттахошта «Iаьржа дошув» совдаккхара махулла чIоагIагIа новкъостал де, бурувдеттарен промысловии балхий экономически эффективность лакхъе. Цар хьинаре дакъа лоац — 6—7 эзар метр кIоаргача скважинашта бурув тохача, Озек-Суати Гойт-Корти яхача мехкдьтта доаллачa моттигашка лакхара давлени йола газ тоIаеча, кхыйола технически мероприятеш чакхйоахача. Цу тайппарча гIулакхаша гIо ду мехкдьттахошта юбилейни шера тIайийца доккхий социалистически декхараш кхоачашде.

Дош лу «Чечингстройтранса» автотранспортни объединене парткома секретара нов. **Гаврилович.** Тха объединене, аьлар цо толамца кхоачашйир пятилетка хьалхарча шера план. Мухь дIа-юха кхахьара план кхоачашйир 110,4 процент, планал совгIа 700 эзар тонн гаргга мухь дIабиххьар. Къахьегама овсарле лакхъелар 12,9 процент. Мухь дIа-юха кхухьача толашагIа йола методаш юкъекхахьар бахьан долаш 300 эзар сом гаргга паччахьалкхен рузкъа кходир.

Цхьабакъда, партийни организаци, объединене беррига болхлой тоъам беш бац карагIдийннача толамех. Цар кхы а дикагIа къахьега лерхI кердача юбилейни шера. Парткомо, КПСС ЦК соцамца хьалхле а лелаеш, вIаштIехьъяьхай Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дизара накъадахара мероприятеш. Царна юкъе я укх тайпара пункташ: беррига организационно-партийни массово - политически болх кхы а лакхача боарам тIа баккхар, цун ларда тIа къахьегама керда котадонаш яхар. «Старогрознефта» коллективо дIадоладаь гIулакх хьал а лаьца, «Чечингстройтранса» болхлоша, инженераша, техникаша, гIулакхерча наха социалистически декхараш тIайийцад: 1967 шера мухь дIа-юха кхахьара план 20 декабре кхоачашъе, къахьегама овсарле ши процент лакхъе, горюче-смазочни материалаш кхое, иштта кхы а.

Гуш долча тайпара декхараш доккхий да, цхьабакъда кхоачашде йиш йолаш да. Бакъдар аьлча уж кхоачашдара автотранспортникашта новкъостал де дезаргда. Тоае еза материально-технически снабжени, цхьадолча даькъе эргаяккха еза машинни парк. ГIишлошъераш декхарийла ба машинаш яьсса дIа-юха ухаргйоацаш, уж сайца латтаргйоацаш дола гIулакх вIаштIехьдаккха. Уж дешаш кхоачашдара цхьана къа ца хьеге чIоагIа новкъарле ергья тIайийца декхараш кхоачашдара.

Партийно-боахама актива собране къамаьлаш дир вошал долча республикай викалаша Дагестански АССР Министрий Совета председатела заместитела нов. **Коршунова,** КПСС Къилбаседа-ХIирий обкома промышленно-транспортни отдела заведующе нов. **Чельдиева,** КПСС Кабардино-Балкарски обкома шоллагIча секретара нов. **Хубаева.** Парте обкомий, Лакхехьарча Советий президиумий, Министрий советий цIерагIа цар дIайха моаршал делар НохчIГIалгIайчен къахьегамхошка, хIаьта кердача юбилейни шера ираз долаш вахар хилара, керда толамаш дахара ловцаш а даьхар. Хьаьшаша хьакхайкадир 1967 шера социалистически яхь лаца тIахьехаш яь предложени шоай республикай промышленноста болхлоша хьаллоацар хилар.

Собране дакъа лоацаш хиннараша массава раьза а волаш тIайийцар НохчIГIалгIай АССР промышленноста, транспорта, гIишлоний болхлой Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революце 50 шу дизара сийна дола социалистически декхараш.

Уж тахан оаха кепатох «Сердало» цхьоалагIча оагIо тIа.

Литовски ССР-е пятилетка шерашка духхьала техникумашкеи практически школашкеи 10 эзар гаргга торгови болхло — товароведаш, продавецаш, технологаш, повараш, кондитераш — кийчвергва. Советски Литве 36 практически школа я. Цига дешаш бараша деша оттаьча хина кхаь даькъах шин даькъе продавецаш, официанташ, повараш болаш болх бу. Духхьала прилавке е кухне опыт йолча мастерий новкъосталца караерзаю цар производства еррига къайленаш.

Сурта тIа: Тракайски универмагиколера продавщица Синкевичюте Дануте (аьрдехьаяр) Скресините Эленеи Хмеляйскайте Мелании Iомаеш я.

М. Баранаускаса сурт.
ТАСС фотохроника.

СОВЕТСКИ ІАЬДАЛА 50 ШУ ДИЗАРА СИЙНА

Нохч-ГІалгІай АССР-а промышленноста, транспорта, гІишлоний болхлой

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

(Йистедоалар. Долалур 2-ча агlо тlа).

Кхачан промышленноста предприятей болхлоша тlаэц 1967 шера хьувкъама юртбоахама бедал чакхъяккхара хьокхаме кийчбалара, арахецача продукце дикал лакхъяреи цун ассортимент шеръяреи декхар. Производства технологи тоаяра, зеьха довщдар кlезигдара чотах планал совгlа тайптайпара йола 2 миллион сом мах бола изделеш арахецаргьа, цунца юбилейни ди тlакхоачаш 1,6 миллион сома мальха а йолаш.

Ейгача, дахчах хlамаш еча, моттигерча промышленностеи бахача наьха бытовой гlулакх дарей предприятей коллективаша тlаэц халкъа дуккха эша товараш дуккагlа ар...ецара, цар ассортимент шеръяра, дикал лакхьяра, шера планал совгlа 900 эзар сома продукци арахецара декхар, Советий Іаьдала 50 шу дузаш 700 эцар сома а хецаш.

КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачаш а еш, бытовой гlулакх дара предприятей болхлоша 1967 шера бахача наха деш дола гlулакх 25 процент лакхдергда, хlаьта юртарча моттиге 52 процент а деш, шеръергьа бытовой гlулакх дара предприятей сеть, кхы а лакхъергьа цу предприятешка беча балха культура.

Іилма тохкамеи проектно-конструкторски организацей коллективаша тlаэц юбилейни шера кхы чlоагlагlа производственникашцара творчески гlулакхаш чlоагlдара декхар. Къилбаседа Кавказа мехкдаьтта Іилма-тохкама института Іилма-тохкама болхлоша «Грознефта» объединене болхлошца цхьана хьаергьа 6—7 эзар метр кlоарга скважинаш яхара технологи, опытно - промышленни масштабе караерзаергьа лакха давлени йола газ чуяхийтара наькъаца тlоанашкара мехкдаьтта даккхара процесс.

Грозненски мехкдаьтта Іилма-тохкама института Іилмахоша тlаэц полиизобутилен яккхара эша бедал йокъаяра рекомендаци ялара, «Грознефтехимзаводаш» яхача объединене предприятей технологаша цхьана лакха эффективни католизатораш опытно - промышленни хьисапе арахецилга карадерзадара декхар, керда технологически процессаш карaерзаран йолаш яраш эргаьхха тоаяран мехкдаьтта чакхдоахача а мехкдаьтта химически а промышленноста болхлошта новкъостал дара декхар.

Республика Іилман болхлоша практически новкъостал дергда промышленни предприятешта керда экономически реформа чаккхйоаккхача, къахьегам Іилма наькъаца вlаштlехьбоаккхача.

ГІишлош хьалъеча.

Советий Іаьдала 50 шу дузаш 80 эзар квадратни метрал кlезигагlа доаца нах чубаха цlенош хьалдар.

Керттера объекташ хьалъяь яхар:

— 1 сентябрь тlакхоачаш — 6 школьни зданиш, царех 2 школа г. Грозне, г. Гудермесе, Комсомольски, Ачхой-Мартан, Энгель-Юрт яхача юрташка;

— 2-ча квартале — Грозненски нефтемаслозаводе мехкдаьтта продукташта каталитически реформировани еш йола установка;

— III-ча квартале — № 3 йолча Грозненски ТЭЦ-е 320 тонн Іанара/сахьат мощность йола шоллагlа котлоагрегат;

— II-ча квартале — Наьсарен-Вокзале трикотажни фабрикеи г. Грозне майда йоаца промышленни канализацеи;

— IV-ча квартале — Вознесенски газобензанови завода хьалхара аргlа.

Транспортеи бувзамеи гlолла

Шера планал совгlа машиновкъа гlолла 105 эзар тонн халкъа боахама мухь дlа-юха бахьар, хlаьта Октябра 50 шу дузаш 100 эзар тонн а хьош. Вагоний балха овсарле 5 эзар тонн-километри локомотивий 5 эзар тонн-километри брутто лакхъе. Мухь дlа-юха кхахьарга дlадолар 0,1 процент лохдар, шера заданел совгlа 160 эзар сома пайда балар.

Технически гlулакх дареи ремонтеи дикагlа йола методаш юкъейоалаяра, къахьегам дикагlа вlаштlехьбаккхара чотах автомобилаш технически кийча хилара коэффициент 0,55, 0,75—0,85-га кхачийтар, уж дlа-юха ахарах пайда эцара коэффициент — 0,55-га, планови заданел совгlа къахьегама овсарле 2 процент лакхъяр, нормал тlех цхьа процент доагор — машинашта хьекха материалаш кхояр.

Машинанькъа, автомобильни фецарчеи транспорта болхлоша тlаэц пассажирашта гlулакх дара культура даиман тоаяра декхар.

Бувзама болхлоша тlаэц радиоточкаш, городской юртеи телефонни бувзама абоненташ дуккагlа хилийтара шера план, ерригача линешеи сооруженешеи еш йола ремонт, хlаьта иштта капитальни гlишлош хьалъяь яхара Советий Іаьдала 50 шу дузаш чакхдаккхара декхар.

* * *

Республика къахьегамхоша, сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара кийчо еча хана производственни заданеш кхоачашъяра тlехьа къовсам лоаттабешехьа хьинаре дакъа лоацаргда городаш, болхлой поселкаш, юрташ тоаеча юкъе, предприятешка хьокхаме цхьалхло оттаеча юкъе, цо беркат доалаш болх бара а салоlара а эша дика хьалаш хьадергда.

Промышленноста предприятей, гlишлоний, транспорта, бувзама коллективаша декхар тlаэц тlехьа тlайоагlача хана а юрта къахьегамхошта цар колхозно-совхозни производство лакхъеча, фермашта механизаци электрификаци еча, хьайбай продуктивность а юрта боахама кхыдола доакъош а лакхдеча мамогга новкъостал дергдолаш.

Нохч-ГІалгІай АССР-а промышленноста, транспорта, гlишлоний болхлоша, инженерно-техническа болхлоша, гlулакхерча наха, дешареи проектно-тохкамеи институтий Іилман болхлоша тешам лу КПСС ленински Централи Комитетаи Советски правительстванеи пятилетка шоллагlча шера пачхьалкхен плани юбилейни шера тlаийца декхараши ханал хьалха кхоачашдара беррига низ, шоашта ховр, опыт дlалургхиларах.

Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша лоалахара вежарашха йола республикаш — Дагестан, Къилбаседа ХІирийче, Черсий-Боалкхаройче тlахьех дlахо а халкъа боахама доакъоши культуреи лакхъяра пачхьалкхен планаш толамца кхоачашъяра, производства экономически эффективность мамогга лакхъяра тlехьара социалистически яхь дlахо яхьара.

Ихы а айххагlа кхеталурга вай Советски Союза Коммунистически парте ленински Централи Комитета гонахьа!

Къахьегаме керда толамаш доахаргда вай, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара сийленца накъадаха кийчлурга вай!

Социалистически декхараш дийца а дийца предприятей юкъарча собранешка, отраслевой активашка, Нохч-ГІалгІай АССР-а промышленноста, транспорта, гlишлоний болхлой актива собране 1967 шера 10 январе тlайийцад.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПАРТИЙНИ ВОЖАКАШ ІОМАЛУШ БА

Парте Грозненски райкомо йир колхозий, совхозий, промышленни предприятей юххьанцарча партийни организацей секретарий семинар. Семинара программа юкъе яр тематически лекцеши докладаши, методически хьехамаш, партийно-политически болх вlаштlехьбаккхар, иштта кхыдола дешаш.

«КПСС XXIII съезди организационно-партийни балха декхараши» яха доклад йир парте райкома хьалхарча секретара нов. Сухорукова. КПСС исторически XXIII съезда материалаш халкъа вахаре Іалальмате боккха политически практически лоархІам болаш йолга белгал а даькка докладчико гулбеннарий теркам тlабахийтар боахамий партийни организацеша шоай беррига болх партийни съезда решенешта пропаганда яраи уж вахара юкъе йоалаяраи тlаберзабе безаш хилара. Боахама декхарашца бийза мара дlабахьа йиш яц массово-организаторски болх. Партийни организацеша шоай хьинар а низ а тlабахийта беза къахьегамхой шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашле оарцагlбахара.

Докладчико дийцар Советски Іаьдала 50 шу дизараи В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизараи хетаяь социалистически яхь шерра йоаржаяр, организаторски болх тоабар, хlамана хьурмат дараи кхомбараи красноярски колхозхой почин хьаллацар диза дардоапа гlулакх долга. Района боахамаша хьаллаьцаб из патриотически болам. Масала, Ермоловски оалкозараш леладеча совхоза коллективо, красноярций тlахьехама жоп луш, доагораи материалаштеи кхомбара доккхий социалистически декхараш тlаийцад.

Грозненски шурий совхоза парткома секретара Грушецке йийшар «Болх вlаштlехьбаккхарии цун планировани елгеи, тlаийца решенеш кхоачашъяра тlахьожам доаттабелгеи» яха лекци. Ше кулгалдеча партийни комитето Іоаяьча опытах а дийцар цо, дийцар шийна хlара денна гуча фактех. Грозненски шурий совхоз — районе йоккхагlчарех цаI я. Укхаза дукха лаьтташи боккха хьайбай боахами ба, къахьегаш эзараш нах ба. Цудухьа кхетадеш да партийни организаци дукха дешаш къостаде дезаш хулга. Цхьа план йоацаш, нийса система йоацаш цу хьалашка болх бе хала да. «Даим санна, — йоах нов. Грушецке, — цехови партийни организацей секретараш юкъеозаш хlара бетта ший балха планаш увттаю совхоза парткомо. Цул тlехьагlа планаш ювц парткома заседанешка, хlаьта уж цига чlоагlъю. Планаш оттае мегаргьа шин бетта а квартала а, хlаьта тха цхьайолча цехови партийни организацеша перспективни планаш увттаю. Шоайла дага а баьнна совхоза коммунисташа оттаьй укх шера лаьрхlа перспективни план. Нов. Грушецке из план дlайовзийтар семинаре дакъа лоацаш хиннарашта.

Цехови партийни организацешта кулгалдара балха опыт йийцар «Горячеисточненский» яхача совхоза парткома секретара нов. Бакашева. Укхаза пхи цехови партийни организаци я. Отчеташи хоржамаши чакхдаьначул тlехьагlа царна кулгалдеш ба керда нах. Совхоза парткома шийна хьалхашка декхар оттадир: эггара хьалха уж нах партийни болх дика вlаштlехьбаккхара Іомабе, партийни боахам лелабара царна элементарни знанеш яла. Цу хьакъехьа совхоза парткомо керда хержача цехови партийни организацей секретарашца хlара бетта семинараш ю. Цехови партийни организацешта тlачlоагlбаь ба парткома членаш, хlаьта совхоза кулгалду специалисташ кхыметтел цу цеховий партийни организацей учете латт. Цо торо хулийт цехови партийни организацешта эшараш кlоаргlагlа довза. ХІана аьлча, масала совхоза директор, е керттера зоотехник парте Уставо шийгара дlадехача тайпара ше учете латтача организаце гlулакхаш дика довзаш хила веза.

«Парте XXIII съезди идеологически балха декхараши» яха доклад йир парте райкома секретара Ахматхановас. Цо дийцар партийно-политически балха формаехи методехи. Уж ераш я: партийни дешара системе марксистско-ленински теори Іомаяр, колхозашка, совхозашка коммунистически къахьегама школаш, халкъа университеташ, шlагlара лекцеш вlашагlйохкар, бригадашкеи фермашкеи — социалистически декхараш кхоачашдара агитационни болх вlаштlехьбаккхар, цун-хан-ханаьха итогаш яр, дикагlболча производственникий опыт шерра йоаржаяр, из юртбоахама производствапа юкъейоалаяр а. Партийно - политически балха цхьайола формаши методаши мара яц уж.

Кагирхошта юкъера болх бувцаш докладчико йийцар цу балха средстваши формаши. Дешарий конференцеш, тематически сайренаш, хагтарийн жопийн сайренаш, экскурсеш, къьнача большевикашца, гражданскии Даьхени тlемий доакъашхошца вlашагlкхетараш — иштта я уж формаш. Уж мероприятеш чакхъяха езар малав? Эггара хьалха партийни организаци. Из дац, кагирхошта коммунистически кхетам луча профсоюзни комсомольски организацеша юстара хила еза яхилга. Массайолча общественни организацеша цхьана хьинаре дакъа лаьцача мара кагирхошта коммунистически кхетам луча толамаш доахаргдац:

«Коммунистий политически дешар вlашагlдоллар» яхача ший доклада тlа парте райкома политдешара кабинета заведующе Шупиковас дийцар политически занятей керттерча декхарехи хlанз а нийслуш долча кхоачамбоацарехи. Деррига тийша да пропагандистий кадраех. Хlаьта из дош районе кхоачащдаь да: 100 пропагандистах 95 пропагандист лакхера образовани йолаш ва. Бакъда, царна даим методически новкъостал де деза, семинараш е еза.

Цул тlехьагlа къамаьл даьча «Новый быт» яхача колхоза парткома секретара нов. Бородиновса агитационни балха опытах дийцар. Укхаза верригаш а 23 агитатор ва, царна юкъе ба колхоза керттера специалисташ а. Агитаторашца колхоза парткомо хlара бетта семинараш ю.

Кхаь дийнахьа хинна юххьанцарчеи цеховии парторганизацей секретарий семинар пайдане чакхъяьлар.

Ж. МАХМАЕВ.

ПЛАН ТІЕХККХОАЧАШЪЯЬЙ

Хьайбай продукци яккхарга диллача Шаьла района йоккхагlчарех я «Автуринский» яха совхоз. Лакхара къахьегама толамаш даьхар совхоза хьайбаш леладераша пятилетка тlеххьарча шера. Паччахьалкхенга дулх дохкара шера план 293 процент, шура йохкара — 103 процент кхоачашъйир.

Мишта вlаштlехьдаьннад хьайбаш леладерий духхьал цхьан шера хьайбай продуктивность селлар лакхъе? Цкъа-дале, боккха теркам тlабахийтабар доакъара база чlоагlъяра. Дlадахача шера эггара хьалха тха совхозе баьцаш дlайийнаар. Цу гlулакхо йиш хилийтар ахкан замалахь боахама дерригача хьайбашта кхоачам боллаш моша доакъар лоаттаде.

Шозлагlа-дале, боккха пайда баьлар хьайбаш леладерий материальни безам совбаккхарах. Масала, тха совхоза дирекце решени йир йоаржаьйча социалистически яхье хьалхара кхо моттиг яьккхача хьайбаш леладерашта хlара бетта ахчан премеш тела аьнна.

Кlезигагlча лоархlаме дац хьайбаш да ца дойтар. Нагахьа санна хьалха дlаихача шерашка цхьаьна бахьанашца дукха хьайбаш довш хиннадале, 1966-ча шера тха фермашка даьча 709 Іаьсах цаI мара тlерадалаьзар.

Дика вlаштlехьбаьккхабар къахьегам хlара шурий-товарни ферме. Масала, иштта къахьегам вlаштlехьбаккхарах, кхоачам хиллал доакъар Іалашдарах говзаме зоотехник нов. Костоев хьалха латтача шурий-товарни ферма хьайбаш леладераша паччахьалкхенга планал совгlа эзар тонн совгlа шура ехкар.

Дукха ба цу ферме хьокхаме къахьега хьайбаш леладераш. Иштта, доахан дахкача отделене доярка Мусхаджиева Аманта ше леладеча доаханна тlехьара 283 Іаса хьакъоастадаьд, хlаьта цхьаккха тlера ца а доалийташ ткъо ди даьнна деррига Іаьсий телятницашка дlаделар цо. Доахан дахкача отделе чуваьннар цецвоалаш цlена хулар помещенешка массаза а. Цул совгlа зоотехнически бокъонаша дlадеххача тайпара бу цо ший болх.

Дукха ба ферме хьалха латта доаркаш. Иштта, доярка нов. Шабазовас ше кхоабача хlара Іаттагара шера планах йоагlар 1550 килограмм мара йоацача, 2 эзар совгlа килограмм шура яькхай. Хlаьта дика къахьийгад Іаьсий леладераша а. Царех я А. Магомадова. Ше леладеча хlара Іасанна дийнахьи буси тlакхета деза дулх 450 грамм мара доапача, 703 грамм дулх тlакхитийта вlаштlехьдаьннад пун.

Ше болх беш вола ферма хьалхаяккхара иш кхобеш вац скотник А. Умаев а. Балха духхьал ший декхараш кхоачащдарах кхоачам беш вац из. Ферме мел деча балхий бала кхоач А. Умаевга», оал цунах ферма болхлоша.

Ферма болхлоша хьийга къа зехьа довиззар. Цул совгlа ер шоллагlа шу да нов. Костоев хьалха латта коллектив райком парте сийлен доска тlа яьккха, хlаьта нов. Костоева кхыча хьалхалаттача ферма болхлошта, массехказза почетни грамоташ, ахчан премеш тийннай.

ХІанзалца даьхача къахьегама толамех кхоачам беш бац фермай хьайбаш леладераш. Советий Іаьдала 50 шу дуэача укх юбилейни шера кхы а лакхара къахьегама толамаш дахара дика кийчо яьй хьайбаш леладераша. Кхоачам болаш гlожа, моша доакъар, минеральни подкормка Іалашъяьй.

Боккха теркам тlабахийтаб совхоза кулгалхоша баьцаш дlаера. Дlайийнай вlашагlъувш йола баьцаш: вико-пшенични, мукха-гороховн, вико-кена, суданка, кхы йола баьцаш.

Цхьан дешашца аьлча де мел дезар даьд «Автурински» совхоза хьайбаш леладераша паччахьалкхенга хьайбай продукци йохкара шера план дуккха тlеххоачашъяра. Района дерригача боахамашта юкъе эггара хьалха хьайбаш чукхаба болабелар цу совхоза хьайбаш леладераш, укх шера хьалхарча квартала паччахьалкхенга дулх дохкара план ханал хьалха кхоачашъяра.

Хьайбаш леладераша дош деннад чукхоабача хьайбай дулх тlехтоаденна хилийта.

Из шоай дош кхоачащдара духьа дика кхоаб хьайбаш. Хlара хьайбана дийнахьи буси ши килограмм йол, ткъо килограмм силос, 25 килограмм жом, кхо килограмм концентраташ, йиъ килограмм ча, иштта минеральни подкормка тел.

Чукхоабача хьайбашта гlулакх деш бола скотникаш белгалбаьннаб хьинаре къахьегарца. Царех ба М. Татаев, Г. Хабиев, кхыбараш а.

М. МАХАДЖИЕВ.

Шаьла районни производственни управлене керттера зоотехник.

Хlара шу массаза дала дегlаух Татаре йоккхача химе флагмана — Казански органически синтеза заводе мощносташ. Хlанз укхаза чуйинни хьалъеш латт шоллагlа полиэтиленови производство. Низага диллача хьалхарчул шозза тlех я из. Хlанзалехьа а урагlъяхай кердачун корпусаш, дуккхача колоннашта монтаж яьй. Юбилейни шера продукци лургья кердача производства.

Сурта тlа: керда полиэтилена цех Оборудованена монтаж еш латт.

Б. Мясникова сурт.

ТАСС фотохроника.

ЛОАРХІАМЕ ГІУЛАКХ

«Грознефть» объединене ерригa мехкдаьтта-промыслови управленеш укх шера цхьоалагlча январе денз планированеи экономически стимулированеи кердача хьалашка болх беш я. Кердача системах болх бе кийчлуш дола хьалаш Іалашдаьд «Горскнефть» НПУ: лакхбеннаб рентабельноста боарам, дегlаух мехкдаьтта даккхара темпаш, боахама расчет лелаю промыслашка, массане а экономически знанеш Іомаергйола гlулакх вlаштlехьдаьккхад, кхы балхаш даьд.

Соахка дукха болх бир совйола керттера фондаш дlа а яхьа баланс вlаштlехьяккхара. Иштта, дlахо эксплуатаци йича пайда лургбоаца зlамига дебит йола скважинаш дlаяхарах продукцега дlадодар лохделар, из бахьан долаш кходе йиш хилар бархl эзар гаргга сом. Эшаш йоаца керттера фондаш дlа а йоахаш мехкдаьтта даккхарга дlадодар лохдарах кхоdаь деррига ахча 28,6 эзар сом да.

Цехий, бригадай болхлой собранешка массанена дlадовзийтад кердача системах болх бара хьалаш. Лоацача хана вlаштlехьъяьхар ерригa хиланза яргйоаца материалаш, формаш, таблицаш. Материальни поощрене фонд хьаяра рентабельность лакхъярахи реализаци ярахи хиннача пайда тlара еш йолча отчислене норматив 14,5 процент хул. Цу фондах хlара бетта премеш тергья продукцена реализаци ечеи цунга дlадодар лохдечеи лакха толамаш даьхача болхлошта, шера керте итт дийнахьа доагlа алапи миссел хургья из премi хlара сагана.

«Горскнефть» управлене чlоагlъяьй социально - культурни мероприятей фонд. Цу фонда средстваех тергья болхлошта санаторешка, салоlача цlеношка, берашта пионерски лагерашка аха путевкаш. Цу фонда чотах кийчъю Ше уголок, берий учрежденеш.

339 эзар сом я производство дегlакхувлара фонд. Из ерригa дlагlоргья керда объекташ хьалъярга, цlена оборудовани эцарга.

1966-ча шера баьча балхал совгlа промыслай бригадай, цехий болхлой дlахо а продукцега дlадодар лохдара, рационализаторски предложенеш балха юкъеяхьара хьинаре кахьегаш ба. Экономически эффективность лакхлуш дегlаухаш латтача производствана эш боахама расчета керда формаш. Из болх хlанз баь баланза ба. Кердача системах соахка болх баьча «Старогрознефть» НПУ опыт Іомаеш я тха коллектив.

Е. ИВАНИНА,

«Горскнефть» НПУ планови отдела начальник.

ИТОГАШИ ДЕКХАРАШИ

ВАЙ мехка коммунизма база хьалъяра юкъе доагlаш дола дакъа лаьцар мехкдаьтта чакхдоахарашеи мехкдаьттахимикашеи пятилетка хьалхарча шера. Шера план ханал хьалха — 1966 шера 22 декабре кхоачашъйир «Грознефтехимзаводы» объединене. Материальни ресурсаш кхояра, бедалахи реагентехи дикагlа пайда ийбара чотах товарага дlадодар 11 бетта планал совгlа 3115 эзар сома лохдаьд, планал совгlа 3,5 миллион сома пайда баьб.

Керда объекташ хьалъярга а, хlаьта иштта болх беш йола производстваш эрга а яьха, толамагlча тайпара юха кийчъярга а паччахьалкхеи капиталовложеней 13,9 миллион сом дахийтад. Мехкдаьтта чакхдоахараштеи мехкдаьттахимикаштеи чуlе хьалдаьд 3722 квадратни метр хула цlенош.

Кердача пятилетка хьалхарча шера паччахьалкхен план ханал хьалха кхоачашъяра яхь а лоаттаеш, производства новаторий творчески хьинар хьаю продукци алсамъяккхара цун дикал тоаяра, цунга дlадодар лохдара тlелестадаьд дlадахача шера. Планал совгlа итташ эзараш тоннаш сийрда продукташ арахийцай. Арахийцай продукташ 1965 шера арахийцарел 15,2 процент дуккагlа я. Планах лаьрхlачул дукка дуккагlа хьадаьд парафин, даьтташ, битумаш, химически синтеза продукташ — полиэтилен, фенол, синтетически этилови спирт. Кходаьд нормаех дlаухийта доагор, Іи, электроэнерги, реагенташ. Йовш йола мехкдаьтта бедали мехкдаьтта продукташи плана нормаел 4,1 процент кlезигъяьй. Дикка дуккагlа тlеххоачашъяьй мехкдаьтта чакхдахареи бедала крекировани ярен объем.

Уж хlамаш карагlдийннад предприятешка дуккха а организационно-технически гlулакхаш юкъекхахьар, предприятей ерригача коллективаша Іалальмате дукха къахьегар, хlара предприяте, цехе, установке шерра социалистически яхь йоаржаяр бахьан долаш. Социалистически яхьа юкъе, хьалха а санна, хьаьхарча мугlарашка яьнна йолх КПСС XXIII съезда цlерахча Грозненски крекинг-завода коллектив Грозненски химически комбината коллективи. Боккъала а башка производственни хьокхамаш даьхад 1966 шера ерригa продукци хьаяра шера план 15 декабре кхоачашъяьча Грозненски нефтемаслозавода коммунистически къахьегама коллективо а. Орден лелаеча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо кердача пятилетка хьалхарча шера даьха производственни хьокхамаш а дац во.

Кердача пятилетка хьалхарча шера дика производственни хьокхамаш даьхад гlонна йолча предприятей — машинно-арматурни завода, «Грознефтехимремстрой» треста, производственно - энергетически контора коллективаша, автотранспортни контора коллективо, кхычар. Цар дукха къа а хьийгад низаш тlа а ахийтад тха керттерча производствай болх лерттlа лелилга Іалашдара.

Ерригача предприятешка партийни профсоюзни организацей оагlонгахьара кlезига а доацаш низаш тlаахийтар социалистическа яхь шерра йоаржаяра. Хlаьта из бахьан долаш бlарчча хьаийцача объединене гlолла тlаийдаь социалистически декхараш кхоачаш а тlеххоачаш а даьд. Иштта, сийрда мехкдаьтта продукташ яхара хьакъехьа тlаийца декхар 8-за тlеххоачашдаьд, лакхаоктанови автобензинаш дахара декхар — 6-за, парафин яхара декхар — 14,7-за тlеххоачашдаьд.

Мехкдаьтта чакхдоахачеи мехкдаьттахимически заводий технологически установкай коллективашта юкъерча Ерригсоюзни социалистически яхьа итогех 1966 шера хьалхарча ах шера хьалхара моттиг а ахчан преми а хьожайир Грозненски нефтемаслозавода № 40 — 2 йолча установка коллективана (цун начальник — нов. Баранов Е. А.), хlаьта кхоалагlа моттиг хьожайир Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода № 43—3 йолча установка коллективана (цун начальник — нов. Чурсанов Н. Ф.).

Предприятешка хьалкхийнаб дуккха а коммунистически къахьегама маякаш: нов. Смирнов Г. И. — Грозненски химкомбината № 15 йолча цеха воккхагlвола аппаратчик, дикагlча рационализаторех вола цаl; цо кулгалдеча коммунистически къахьегама смена 104 процента кхоачашъяьй производственни план; нов. Руднев Е. В. — Грозненски химкомбината слесарий бригадир; цун бригадо ший нормаш 110—115 процента кхоачашъю, цо ремонт яь оборудовани тlехлика мах а беш дlайийю; нов. Захаров Л. И. — Грозненски крекинг - завода № 1—2 йолча установка воккхагlвола оператор; цу установка коллективо ерригa продукци хьаяра шера план ханал хьалха — 1966 шера 28 ноябре кхоачашйир: нов. Дадашев Ваха — ремонтно-механически завода пильщик; цо производственни план кхоачашъю 122 процента; дуккха а кхыбола новкъостий.

Вай чурча политика а боахама балха а кердача пятилеткера керттера лостамаш къоастадаьча КПСС XXIII съезда решенешка хьежжа «Грознефтехимзаводы» объединене предприятей профсоюзно-боахама активо, Советски Іаьдала 50-гlа шу дизара яха ма йоаггlа накъаяха кийч а луш, пятилекта шоллагlча шера лакхдаь дола социалистически декхараш тlаийцал. Юбилейни, 1967 шера производственни план ханал хьалха — 28 декабрь тlакхоачаш кхоачашъяь йоаккхилга. Производства резерваш дlахо гучаяхареи царех пайда ийбареи, болх беш йолча мощностий интенсификаце, производства техникеи технологии толашагlа хулийташ тоаяра чотах мехкдаьтта 1966 шера даьккхачул 6,7 процент дуккагlа чакхдаккхар Іалашделга, планал совгlа 2,5 миллион сома маьха продукци хьаелга. Мехкдаьтта бедали мехкдаьтта продукташи планах лаьрхlачул 5 эзар тонн кlезигагlа йоаелга. Наха чуlе долча цlеной 14 эзар квадратни метр яь йоаккхилга. Ерригача предприятешка коммунистически къахьегам бахьанера коммунистически къахьегама завод, цех, установка, бригада, коммунистически къахьегама ударник яха цlи яккхара йола социалистически яхь шерагlа йоаржаелга.

Мехкдаьтта чакхдоахарийи мехкдаьттахимикийн профсоюзно-боахама активо советски Іаьдала 50-гlа шу дизара сийлахьа юбилей белгалъергьа керда производственни хьокхамаш яхарца, хlаьта вай мехка коммунизма материально-технически база йиллара юкъе ше лаца ма доаггlа дола дакъа а лоацаргда.

В. РУДАЕВ.

«Грознефтехимзаводы» объединене производственни отдела начальник.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ХОРЖАМАШ ДАРА ЙОЛА ХОРЖАМИЙ ОКРУГАШ

РСФСР Конституце 25-ча статья а «РСФСР Лакхехьарча Совета хоржамаш дарах йолча Положене» 25-чеи 26-чеи статьяй а ларда тlа РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо 1967 шера 11 январерча Указаца вlашагlъехкай РСФСР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара йола хоржамий округаш.

ЦАР ДАЬКЪЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ГІОЛЛА

866. Ленински хоржамий округ (центр — г. Грозне Ленински райисполком).

Города Грозне районаш: Ленински, Старопромысловски.

867. Заводской хоржамий округ (Центр — г. Грозне Заводской райисполком).

Города Грозне районаш: Заводской, Октябрьски.

868. Гудермесски хоржамий округ (Центр — г. Гудермес).

Город Гудермес; районаш: Грозненски, Гудермесски.

869. Наьсарен хоржамий округ (Центр — Наьсарен-Вокзале).

Город Малгобек; районаш: МалгІабика, Надтеречни, Наьсарен.

870. Наурски хоржамий округ (Центр — Наурски станица).

Районаш: Наурски, Сунженски, Шелковски.

871. Урус-Мартана хоржамий округ (Центр — Урус-Мартан).

Районаш: Ачхой-Мартана, Ведана, Урус-Мартана.

872. Шаьла хоржамий округ (Центр — Шаьла).

Районаш: Ножай-Юрта, Советски, Шаьла.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Демократически республика Вьетнам. Хайфон яха порт лораеча отрядаша американски пираташта тӀом бу.
ВИА—ТАСС сурт.

ВЬЕТНАМА ХАЛКЪ КОТДАРГДА!

ХАНОЙ, 12 январь. (ТАСС). Американски империалисташ ший мехкаре лелхабенза а ше кхычарех тийша уллаш хӀама доацаш хилар, ший суверинитет, цӀаӀал, территориальни бӀарччал лораянза а Ӏергдац вьетнамски халкъ, аьлар ДРВ Къаман собраие Массазарча комитета председатела Чьонг Тина ше кубински «Гранма» яхача газета еннача интервьюца. «Американски империалисташа Ханойна бомбаш еттаро, — аьлар цо дӀахо, — вьетнамски халкъ кхы а дукхагӀа эгӀаз а дигад, даьхе кӀалхарьяккхар духьа США духьаларча къовсама цун кхотадалар чӀоагӀ а даьд. Цо американски империалисташа леладеча гӀулакхашта дунен халкъаш эгӀаздахара талгий хьоаьый», Вьетнамски проблема къоастаяра наькъех лаьца дувцаш, Чьонг Тина, масала, белгалдаьккхар: «Вьетнам — из бӀарчча цаӀ я, вьетнамски халкъ — из бӀарчча цаӀ да. Эггара чӀоагӀагӀа вьетнамски халкъа дагадоаллар — машарера, цаӀ йола, кхычарех тийша уллаш хӀама доаца, демократически, низах тоалуш йоагӀа Вьетнам бахьан къовсам лоаттабелга». ХӀанз тха эггара хьалхарча аргӀанцара декхар, аьлар цо дӀахо, — американски агрессораш бохабелга да. Къулбехьарча халкъо Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман фронта программага хьежжа, арахьара юкъегӀертилга а доацаш, ше къоастаергья ший проблема. Къилбаседехьарча а къулбехьерча а халкъаша Вьетнама Дайбехьерча фронта программаген Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман фронта программаген хьежжа, арахьара юкъегӀертилга а доацаш, шоаш къоастаергья Вьетнам машаре вӀашагӀтохара проблема. «Тхона хетаргахьа, — белгалдаьккхар Чьонг Тина бух соццаш, — нагахьа санна 1967 шера кхаь континента халкъаша, цар даькъе вьетнамски халкъо американски империалисташта духьал кхы а хьинарогӀа къовсам лоаттабойя, цар кхы а йоккхагӀа коталонаш яханза юсаргьяц».

ДЖОНСОНА ПОСЛАНИ

ВАШИНГТОН, 12 январь. (ТАСС). «Мехкарча гӀулакхех» лаьца традиционни послани йохьийташ къамаьл дир селхан вӀашагӀкхийттача Штатий президента Джонсона конгресса сенатея викалий палатай цхьана хиннача заседане. Цу тӀа оттаьй 1967 шера правительства леладергйолча чурча политикай арахьарча политикай программа.

Президента Джонсона конгрессаген американски халкъаген хоам бир, Вьетнамски тӀом мел бӀаьхьлургба ала йиш йолаш вац ше аьнна. «ХӀанзчул тӀехьагӀа кхы а доккхагӀа рузкъаш дӀалахийта, кхы а доккхагӀа зенаш ла, кхы а йоккхагӀа гӀайгӀаш ла езаргья вай», — аьлар президента. «ТӀом укх шера е хьатӀадоагӀача шера чакхбаргба аьнна шоана дош дала йиш йолаш вац со», — аьлар дӀахо Джонсона.

Вьетнача районе 500000 хӀана ваь аьнна американски салте ва, аьнна хоам бир США президента. Конгресса дош делар цо, вӀашагӀкхийттача Штаташа Вьетнаме «хӀанз ше лелабеш бола никъ чӀоагӀа дӀахо а хьоргба», тӀема низ кхы а чӀоагӀагӀа тӀа а бохийтаргба аьнна. «ЧӀоагГӀа латтаргда вай Вьетнаме», — аьлар Джонсона.

Президента хьаккхайкадир Вьетнаме латтача тӀемага ахча дахийтара бахача нахагарен корпорацешкарен йоккха подоходни налог 6 процент лакхъелга ше дехаш хилар. Налогаш лаккъю «шин шера е Вьетнамерча тӀемаца юваенна йоккхий расходаш дӀалахийта мел езача хана», — аьлар Джонсона. Цу тайпара гӀулакх чакхдаккхарца хьалхарча цхьан шера кхы тӀа а 4,5 миллиард доллар даккха лерхӀ правительства.

Президента йийцар кердача, укх шера 1 июле денз дӀадолалуча 1968 финансови шера йолча США бюджетах йола керттера даннеш. Белгтала милитаристски маӀан долаш е керда бюджет. Нагахьа санна укх шера правительства еш йола расходаш 126,7 миллиард доллар хулаш яле, кердача, 1968, шера вьетнамски тӀемаца дувзаденна уж дукхагӀа хургья 135 миллиарда долларга дӀакхоачаш.

Арахьарча политика программа ше ювцаш Л. Джонсона хьоахадир Советски Союзацарей малхбоаленевропейски социалистически мехкашцарей гӀулакхаш. Цо йоахар, США-с лерхӀар шийла тӀом дӀахо лоаттабелга дац, из соцабелга да. Президента хьахкхайкхадир, Малхбоаленнен Малхбузеннен юкъерча торговлех йола законопроект къоабалъелга а США-пеи СССР-аи юкъера консульски соглашени чӀоагӀъелга а дехаргда ше конгрессагара, аьнна.

Послане чурча политика дакъа тӀа президента хьахьекхар американски экономикага хӀанз дола хьал, цо дийцар чакхдахара ше конгрессе дӀачулада безам бола массехк тайпара гӀулакх. «Сийлахь-йоккха общества» яха хестаь программа чакхъяккхара новкъостал де дезаш дола царех дукхагӀа дола гӀулакхаш хӀара послане тӀа увттадеш да. ХӀанз цхьаькха а дийцар президента городашкара «горингаш» дӀалаханза, медицински социальнии Ӏалашо тоализа, хӀара гражданина цхьатарра бокъонаши нийсхои хилийтанза, зуламашца лоаттабеча къовсаме шерра низаш оарцагӀдаханза дарг ца хиларах.

КЪУЛБЕХЬЕН АМЕРИКА ВАМПИРАШ

Йолаш йий-хьоагӀ шозшта кӀалбисарий шин дӀаӀувдаш йола вампираш? ХӀаа, йолаш я. Бакъдар аьлча, хӀанз Малхбузехьен литературен кийта хьалдаьккха чухьийлхача «вампирашца» юкъара цхьаккхе а хӀама-м дац. Уж вӀалла а бац, лептТӀа бола нах хинначара ах бийса яьнзачул тӀехьагӀа шин меллараш а хиле, шозшта кӀалбисараш цар шин дӀашоашта Ӏувлар духьа Ӏехабийя кашмашка кхувла бӀарг тӀа ца оттала хоза бола мехкарийн кагийнахи. ДӀахо ювцарг мехкарийн йола вампираш — уж листоносой фух йола бус-леларгаш я. Уж хул Америка дӀайхачен нийсъенна шелагӀйовхал йолчен доакъошка. Листоносий керттера кхача — мозий, чоапалгаш, царех тарра кхыяраш я. Цхьабакъда, царех цхьадолча тайпаш хьайбай, олхазарий, тхьайса бадача наьхв шин Ӏувд. Вампираша оараш еттарах къаьстта а боккха бала хул коа тӀарча хьайбашта. Гумбольдта язду шин Ӏувдарго тоха юв тхьайса уллача сагах листонос летача хана тӀеххьарвар кхыметтел сома а ца воалаш, селла лазар ца деш йолга.

Дукха ха йоацаш кхачан продуктайи юрта боахамен дешай хьакьехьарча ООН Организаце лаьрххӀа йола комисси Мексике командировкагӀа яхийтаяр хьайбаш леладара бус-леларгаша ду зе мел да дашхара. АП агентства хьахайттача бесса, комиссе дарыхал укх тӀеххьарча пхийтта шера чухьа вампираша оараш еттарах Мексике массехк бӀаь эзар бежачи говри хӀалак хилар. Цул совгӀа, цхьагара зулам дьнниад 62 сага. Цхьабакъда, хьайбаш оараш еттарах а ца хулаш, шин Ӏувдаргаша дӀа-са дувлийтача эгӀорах хӀалак хул. Комиссе даннешка диллача, Мексике хӀара шера вампираша оараш еттарах 50 эзар гаргга бежани 10 эзар гаргга говра хӀалак хул. Отчета тӀа белгалдоах иштта шин Ӏувдаргаша оараш еттарах хьайбашта Венесуэле а, Аргентине а, Парагвае а, Уругвае а, Боливе а, Бразиле а зенаш хулаш хилар.

Вампираш цу мехкашкара хьайбаш леладара мел шенхашттарча кхераме я ха йиш я кхы деце Парагваерча йоккхагӀчарех йолча цхьан хьайбаш лелаеча ферме шин Ӏувдаргаша дӀадоаржадеча эгӀорах хӀара денна 30 етт леш хиларах а.

ЭгӀорцарча къовсама декхараш чоалхане дерз духхьала мозий, чоалхане дерз духхьала мозий, чопилгаш, царех тарра йола кхыяраш е сомаш буача бус-леларгех а цкъаза эгӀор дӀадоаржадераш хулаш хилара. ЭгӀор кхийча уж хьалха машаре а кхералуш а хинна хьайбаш дорх а лу, коа тӀарча хьайбаех е сагах лелу тӀарча хьайбаех е сагах а таргдолаш а хул.

Комиссе отчета тӀа белгалдоах иштта Латински Америка мехкашка эгӀор дӀадаккхарах лаьца шенхашттардар цу мехкашкара еррига бус-леларташ хӀалакъяь дӀаьхачул тӀехьагӀа мара дувца йиш ца хилар а, хӀаьта из декхар хӀанзарчоа кхоачаш дулургдацаш хилар а.

ЕГ. (ТАСС).

ХАЛКЪА КОРЕЯ КЪАХЬЕГАМА ГӀУЛАКХАШ

ПХЕНЬЯН. Керда, 1967 шу дика дӀадолаладаьд халкъа Корея къахьегамхоша. Кердача шера хьалхарча кхаь дийнахьа мехка металлургически промышленноста предприятешa планал совгӀа дукха металл деннад, чоп араяхара производственни заданеш 114 процент кхоачаш а еш.

Керда шу дика дӀадолаладаьд шоай мел дола кхоачамаши торонаши оарцагӀйоахаш болча мехка шахтераша а. Январь бетта хьалхарча деношка кӀор баккхара план дикка тӀеххкоачаьъю мехка йоккхагӀчарех йолча Къулбехьен Пхенан яхача провинцерча шахтераша.

Сиххача темпашца хьалъергья йоккхий ГЭС-аш а ТЭЦ-аш а, хӀаьта иштта юкъереи лохереи низ бола электростанцеш а. Укх шера еррига а хьалъяь йоаккхаргйолаш а эксплуатаце дӀалургйолаш а я Пхеньянски ТЭЦ.

Доккхий гӀулакхаш латт машинашъерашка хьежаш. Укх шера цар керттера продукци — горнорудни промышленноста эша, химически промышленноста производственни мощносташ шеръяра эша, хӀаьта иштта юрта боахама ирригацеи механизацеи эша а машинаши оборудовании.

СССР-ера УНАХЦӀЕНО ЛОРАЯРА ПРОБЛЕМАШ

Ший юбилейни 50-ча шера чу бенаб Советски мохк. Ах бӀаь шера вай халкъо тӀехдаьнна доккхий толамаш даьхад халкъа боахама дерригача доакъошка, цу даькъе бахача наькъа унахцӀено лораяра гӀулакха а.

Кердадарий кепайоазом агентства корреспондента СССР унахцӀено лораяра Министрагара, академикагара Борис Васильевич Петровскегара дийхар кхаь хаттара жоп далар:

— ДӀадахача итт шера советски сага унахцӀено лораяра даьр фуд?

— Эггара чӀоагӀагӀа уйла тӀайоахийтаргйолаш йола Ӏилмани организационни проблемаш малагӀаш я?

— УнахцӀено лораяра малагӀча доакъошка дукхагӀа дӀаухийтаргда Советски правительства хӀара шера хьахецаш дола ахча?

— Ер да министра дийцар.

ВАЙ МЕХКА а принципиально кердача лардаш тӀа хьалдаьд бокъонца дола халкъа паччахьалкхено унахцӀено лораелга, хьаьйй медицински Ӏилма низ бола материально-технически база. Духхьал из бахьан долаш вӀаштӀехьдаьннад вай дуккхача лазарашца лоаттабеча къовсаме дикка доккхий толамаш доахилга. Шозза совгӀа йӀаьхъеннай юкъера лаьрхӀача саго вахаш йоаккха ха. Диазза кӀезигагӀа бов нах, бераш иттазза. Цендаь дӀадаьхад дӀаяхача хана дукха эзараш нах боабеш хинна чума, холера, хорш, кӀигаш санна дола хала лазараш. Нагахьа мара гучадалац нах боабеш айп боахаши дола полиомиелит яха лазар. ДӀалахача шера гурахьа денз массанахьа а цхьатарра вакцинаци йолаьй берашта хулача корь яхача лазара духьала. Вай дог тийша да из лазар а вайна юкъера дӀадаргхиларах.

Бакъдар аьлча, толамаш ши-шегӀа хиннадац. Шераш ийшар массаза а хетар ца хулаш биса чӀоаггӀеи тӀагӀерттаи болх баран эшар лахаран. Эггара хьалха къоастае езаш яр медицински болхлой кадраш кийчъяра проблема. ХӀанз вай мехка ва 554,2 эзар лор.

Атта дацар ужжал дукха специалисташ кийчбе. Цхьабакъда, вай кхоачашдаьд из декхар. Медицински вузаши юкъерча медицински болхлой школаши я мехка еррига республикашка. Дагадохийтаргда вай, 50 шу хьалхагӀа дуккхача районашка къамех йола медицински болхлой кадраш вӀалла хинна а ца хилар. Цхьабакъда, тахана медицина технически чӀоагГӀа кийчъь я, интенсивно пайда эц цо физикана, математикана, кхыча Ӏилмашта карагӀдаьннарех. Цудухьа хувцамаш де деза ха хьакхаьчай лораш кийчбара системен цар функцешкен.

ХӀанз ценхашттa гӀулакхаш чакхдаха деза лораш дикагӀа кийчбараи цар юххьанцара специализаци тоаяраи. Из — унахцӀено лораяра керттерча декхарех цаӀ. Изаморг ала мегаргдолаш да Ӏилмахоех-медикех а. ХӀанз мехка я 359 Ӏилман учреждении, цу даькъе 284 Ӏилма-тохкама институти цар филиалаши.

ХӀанзара оборудовани чу а оттаяь хьалъяьй дуккха бӀаьш башха-дика больницаш. Иттазза совгӀа дуккхагӀа хиннад больницешкара менгеш. Хьаяьй дай-мехка химико-фармацевтически медико-инструментальнии промышленность. ХӀанз СССР унахцӀено лораяра Министерства доалахьа йолча медицински промышленноста 130 предприяте арахец 500 гаргга цӀераш йола продукци.

Са белгалдаккха безам бар бахача наха шерра квалифицированни медицински новкъостал делга вӀаштӀехьдаккхар къаьстта боккхача лоархӀаме хилар. Массанега кхоачаш хилар — из я СССР-ерча медицински новкъосталаи капиталиситически мехкашкарча медицински новкъосталаи юкъера принципиальни юкъ. Вай мехка частни практика ца хиларо лора къаьстта шоай тайпара хьалаш хулийт лазара диагноз оттаяраи юххьанцарча цун белгалонашта дарба дараи. Из къаьстта лоархӀаме да ракъал хьалха доагӀа лазараш хьагучадахара, хӀана аьлча царга гӀолла уж чӀоагӀа дестамаш а хилийтац, шерра профилактика а ю цамогаш хинна геттара дукха нах лечара бахеи шоай балхашта юха тӀабахийтеи йиш а хулийташ.

Къаьстта белгалдаккха доагӀаш да, советски лора дерригa гӀулакхаш профилактически лостам болаш хила дезаш а цар унахцӀено лораяр духьа из даим быта, производствана — юкъегӀерта везаш а хилар. УнахцӀено лораяра мероприятеш шоаш а паччахьалкхен, общественни, медицински мерпроиятей бӀарчча цхьа комплекс я.

Советски Ӏилмана карагӀдаьннараш, ховш маларра, Ӏалаьмате доккхий да. Аз лакхе цкъа дийцар инфекционни лазарашта дарба дара даькъе даьха ценхашттa толамаш. Уж лазараш дӀадоахаргдола наькъаш дацим лохаш ба Ӏилмахой.

КӀезига бац шоай балхашца вай медицински Ӏилма цӀи хазийта башха дика Ӏилмахой. ХӀанз вай мехка дуккхача городашка толаме операцеш ю дега. Ткъа иттлагӀча шерашке а тӀехьа цу тайпарча операцешта экспериментальни лардаш ехкай вокхача советски физиолога Сергей Брюхоненкос. Дунен тӀа эггара хьалха цо хьаяьй доазол дехьарча Ӏилмахоша эрсий тамаш аьнна цӀи тилла йола, цӀийга искусственно гобоахийта аппарат.

Дерригача дуненна дӀадайзад пластически хирургеи кхы бӀарг чуоттабарен даькъера Филатов Владимира, трансмиссарнии паразитарнии лазарий овла ваьча хана денз хьабоагӀаш хиларах бола шин тайпара хьехам хьакхеллача Павловский Евгене балхаш, гельминтозех ядаь Скрябин Константина балхаш.

Вай медицински Ӏилмо хадданза лазарашта профилактика яра, диагноз оттаяра, дарба дара керда методаш Ӏомаю дуккха эзараш болча лораштапрактикашта. Лазарашца лоаттабеча къовсама толамаша новкъостал даьд юкъера лаьрхӀача советски саго вахаш йоаккха ха йӀаьхъяра, дуккхача шерашка болх бе могаргдолаш из хилийтара, хӀаьта из, нагахьа санна иштта аьлча меге, берригача вай балха итог а я.

Укх гаргарча шерашка эггара чӀоагӀагӀа уйла тӀайохийтаргйолаш йола керттера паччахьалкхени Ӏилмани проблемаш белгалъяьхай Советски Союза Коммунистически парте Программа тӀа, вай парте XXIII-ча съезда Директивашкеи решенешкеи. Эггара хьалха, лега-нхаьнашта хулача лазарий дешашка хьожаргда тхо. ХӀанз дерригача дунен тӀа бовш бола нах кхыча лазарехчул дукхагӀа цу лазарех бов. ХӀанзале вӀашагӀъеллаи дӀахо дегӀаухаргйолаши я цу проблемашка хьежаргйолаш йолча йоккхийча специализированни отделеней, больницай сеть.

Тхо иштта дӀахо а хьежаргда вирусни лазараш миштa хул. Кхы а дуккха я сихен кӀоаргген Ӏомаянна аргйоацаш йола грипп, вирусни гепатит, кхыяраш санна йола тайп-тайпара инфекцеш. Дагадоххарах аьлча, вирусалогически тохкамий аспекташ лоархӀаме я инфекционни лазараш мишта хул хара хинна ца Ӏеш, зуламера лазараш сихдалара проблемаш, лейкозий проблемаш, кхыяраш кийчъяра а.

Юххера а, кхоалагӀа, эггара лоархӀамегӀара проблема я рака проблема. БӀаьш эзараш нах боабу цу лазаро. Рака хирургически лучевойи дарбаш дара даькъе белггалара толамаш вай даьхадале а, цу халача лазара терапе кхыча тайпашка хӀанз укх сахьата карагӀдаьнна лоадама хӀама дац. Аз ювцар химиотерапи санна йола раздел я. ХӀанзале хьаьйй дестач дегӀаахара Ӏоткъам беш йола цхьайола препараташ, цхьабакъда, цар цӀендаь дӀадаккхац лазар, цудухьа уж пайдана хургьяц хирургически лучевойи дарба деча ханна юкъейоалае мара.

Раках цамогаш хиннача сага химиопрепаратех мел пайда боал хара вӀашагӀйоллаш я къаьстта шин тайпара Ерригсоюзни центр. Из — перспективни лостам.

Советски правительства хӀара шера Ӏалаьмате дукха ахча хьахец унахцӀено лораяра гӀулакх дегӀадоаладара. СССР паччахьалкхен бюджете 1967 шера унахцӀено лораярай физически культуранеи хьожадаьр, масала, 7,4 миллиард сом да. Из 300 миллион сом дукхагӀа да 1966 шера хинначул. Къаьстта шин тайпара медицински новкъостал деш йолча учрежденей сеть мехка кхы а дукхагӀа дегӀаахийтара де дезар де хьожаргда тхо. ХӀанз специализаци йоацаш дегӀааха йиш йолаш яц.

Белггала, юкъарча отделенешка пайдана а хургдолаш дарба мишта дулургда хӀанз дега, дега мазашта, эндокринни органашта, дуккхача кхычарна? Унахой белгталарча группашта лаьрхӀа къаьстта отделенеш яхка еза аьнна хет тхона йоккхийча больнични учрежденешка.

ХӀанзарча тайпех йола специализированни больницаши отделенеши хьалъяра а кийчъяра а, шенe йоацаш, дукха рузкъа эшаргда.

ДегӀаухаргья вай медицински промышленность а. Деш дола къамаьл керда, толашагӀа йола инструменташ, прибораш хьаярах да. Иштта тӀа-тӀа дукхагӀа арахеца еза керда апробированни молхай средстваш а. Аппараташ, инструменташ, молхай препараташ хьаеш йола 130 завод я хӀанз мехка болх беш. Цхьабакъда, вайна кхы а дукхагӀа эш, хӀаьта вай уж хьал а ергья. Керттердар — вайна эш медицински изделей ассортимент шерагӀеи дикагӀеи хулга, хӀаьта цу гӀулакхо дӀадех Ӏилман тохкамаш дӀахо доаржаделген кӀоаргделген.

(АПН).

ДЕКХАРАШ ДОВЗАШ ХИЛЧА...

Ачхой-Мартана районе болх беш дукха культура учрежденеш я. Масала 13 клуб, итт юрта библиотека, районнии берийи библиотекаш, цхьа музыкальни школеи цхьа автоклуби. Мишта бу цу культура учрежденеша болх, миштa кхоачашду шоашта хьалхашка латта сийлен декхараш. Из вайна гучадаргда дӀадахача шера районе баьча а хӀанз беча а балхага хьежача.

Къаьстта йоккха терко йора культболхлоша юртбоахама къахьегамхой кхашка балхаш деш хиннача хана. Масала, 12.830 саг юкъе а озаш кхашка къахьегачарна 110 концерт делар художественни самодеятельноста коллективаша. Кхашкара станашка, бригадашка производственно-товарни, шурий-товарни, фермашка кхычахьа а 400 совгӀа «къахьегама листок» арахийцар. Районе шера йийша лекцеш еррига дӀалаьрхӀача 500 совгӀа я. Цу лекцешта юкъеззав 31240 саг. Дика вӀаштӀехьаьха яр юртарча клубашеи библиотекашеи цхьан кийчъеш хинна тематически сайренаш. Масала, безам тӀаозаш яр граждански Сийлахь боккхача Дай-мехкен тӀемашка дакъа лоацаш хиннарчарна, юртарча хьалхарча комсомольцаштеи коммунисташтеи, совхозни производства ударникаштеи хьалха латтараштеи хетаяь хинна Катыр-Юртеи ШаӀами-Юртеи чакхъяьха тематически сайренаш. Комсомола райкомеи районни культура цӀеи коллективои цхьанна кийчъяь яр «Хьона рапорт лу оаха, хьамсара парти» яха кагирхой сайре. Ала деза цу тайпара сайренаш 2820 саго дакъа а лоацаш районе 60 яь хиннгалга.

Йоккха терко ю района культура учрежденеша атеистически балха. Массайолча библиотекашка, клубашка болх беш я атеиста а граждански оборона а уголокаш. ДӀаяхача замах юхедисача воча гӀулакхашца лоаттабу къовсам шерагӀа баьржаб, таӀаар ду дукха истий кхувлачарна, хулиганашта духьала цӀенхашттa къовсам лоаттабу.

Юваца йоагӀаш я районе болх беш йола агитбригадаш а. Уж ерригаш а 7 я. Цига дакъа лоацаш волча 80 саро наха доагГӀача тайпара гӀулакх ду. ДӀадахача шера юкъера лаьрхӀача 240-за араяьнна хиннай агитбригадаш. Шоай районе метта лоаллахарча районашка а хиннай агитбригадаш. ДикагӀчарех лоархӀаш я районни культура цӀеи, ШаӀами-Юрта, СаьмуӀашкара агитбригадаш.

Йоккха терко ю района культпросветучрежденеша берашта юкъе беча балха. Библиотекаша каст-каста чакхйоах тайп-тайпарча темаех йола литературни диспуташи сайренаши, дешара конференцеш, викторинаш. Цхьаккха а цӀей дӀадодац клубашка е библиотекашка берий утренникаш ца деш. Къаьстта дика дӀахьу из болх районни, Давыденковски, Закан-Юртовски библиотекашка.

Дукха дувца йиш я районе беча культура балхах лаьца. ХӀанз советски Ӏаьдала 50 шу В. И. Ленин ваь 100 шу дузача деношка кийчо еш я уж. ХӀаьта кастта хургйолча культура болхлой 1-ча республиканска съезда а сийленца накъабаха лерхӀ.

А. СЫСОВСНАЯ,
Ачхой-Мартана районни культура отдела инспектор.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

«УРОЖАЯ» ЦЕНТРАЛЬНИ СОВЕТА ЧЕМПИОНАШ

Ший лоӀамерча кӀалтохаргах латаш «Урожай» Центральни Совета хьалхара моттиг яккхара Краснодаре хинна яхь чакхъяьннай. Цига дакъа лоацаш хилар Нохч-ГӀалгӀай республика викалаш а. Боккха толам баьлар вай спортсмений, СССР-а спорта мастерий Э. Ульбиевеи С. Мадаевеи. Цу яхье хьалхара моттигаш яхарца дошо медалаш елар царна. Шоашоай дозалга диллача шоллагӀйола моттигаш яьхар А. Джамалдинова, Г. Кудозова, К. Кузьмина. Массане а безам тӀабодаш лар цхьоалагӀа разряд йолча А. Джамалдинова «Урожай» Центральни Совета соахкарча чемпионаца, спорта мастераца А. Дерельянца (Ставрополь) хинна вӀашагӀкхетар. Атта эшавир из вай спортсмено А. Джамалдинова.

* * *

ЗОНАЛЬНИ ЯХЬАШ

Нальчике дӀайихьар шин лоӀамерча кӀалтохаргах йола дешархошта юкъе хинна яхьаш. Цига а хинна цӀайирзай вай республика дешархой сборни команда. Шиша котало а яькха кхоалагӀа моттигаш яха вӀаштӀехьдаьлар С. Абдулаева, Н. Галкина, Н. Нижибицке.

ТӀагӀертта къовсам лаьттар эггара кӀезигагӀа дозал долча Н. Эдельбиевнен (Нохч-ГӀалгӀай АССР) С. Баболоевнен (Черсий-Балкхарой АССР) юкъе. Цига цхьанне а котвала вӀаштӀехьдаланзар.

Июнь бетта Ленинграде хургйолча Ерригроссийски яхьашка дакъа лоацаш хургба лакхе вай цӀераш яьхараши пул совгӀа Б. Тунгаев, А. Джабраилов, В. Шемельханов, С. Баштаров. Вай республика сборни команда тренер ва СССР-а спорта мастералла кандидат Дахкильгов Махьмал.

А. ПУТИЛИН.

БУТТ ГАРГАГӀА БА ХӀАНЗ

Бутт тахкарца ювзаенна событеш къаьстта а дукха хиннай 1966 шера. Из ше хила мадоаггӀа а да. Гаргахьарча космоса кӀезига-дукха дух тӀа а ваьнна, саг сихвенна чӀоагӀа Бутт тахка волавалар, из духхьала хӀама теркалдара тӀаккхувш хилар бахьан долаш дац. Хетаргахьа нийсагӀа хургдар, хӀанз леладер Бутт тохкилга а доацаш, шин дуккха а дола космически бувзамаш а тӀехьа Лаьтта ше тохкилга да, аьлча. Дукха ха яц геологашеи геофизикашеи шоай законаш къестадеш духхьала цхьан космически телах—вай Лаьттах мара шоашта ког гӀортолга еш ца хинна. Цу тӀа а хӀанз къаьгта гуш да Маьлха система еррига планеташ, Бутт а тӀехьа дукхагӀйола спутникаш хьахилар — цхьа процесс йолгеи Маьлха система телашта юкъера эргал, керттерча даькъе, цар массай эргалга хьежжа йолгеи. Из иштта хиларах лоархӀаме да Ӏомаеш йовза телаш дукхагӀа хулийтилга. Бутт укхаза къаьстта а дикагӀа аьттув хулийта объект я, из вайна гарга хилар бахьан долаш хинна а ца Ӏеш. Цун массах дерригa а Лаьтта масса цхьа процент гаргга мара хилац, хӀаьта атмосферей коача хийи доацаш йолча цун тӀехен тӀа хулаш йола процессаш, гучоагӀа, Лаьтта тӀеханахьа хулаш йолча чоалханерча процессел аттагӀа кхетае а йовза а йиш йолаш я.

Халахете а, вай атмосфера ю влияни бахьан долаш лаьттарча астрономе методаша торо хилийтац хӀанзарча ханарча Ӏилмана эшшача тайпара цхьалхаленаш а йолаш Бетта тӀехе Ӏомаеш йовза. Шоай йоккхийла боарамаш сага балха эггара а нонагӀа лоархӀаме дола хьахинна хӀамаш Лаьттан тӀара зе вайга йиш йоацаш хилар ца дийцача а (Бетта тӀа дикагӀа гойя а бӀаьш метраш йола объекташ мара бӀаргагац, массаза а яхар моча хьалашка саг метра дакъа е массехк метр йолча хьахиннача хӀамаех ветталуш волча моттиге), классически астрономе методаша кхатари чӀоагӀали санна йола Бетта тӀехен физически характеристикаш юкъарча доацаш йиста цхьанна тайпара а торо хилийтац.

Бакъдар аьлча, «Луна-13» яха станци Ӏойоссаялехьа Бетта тӀехен кхатара е чӀоагӀала хьакъехьа вайна цхьаккха а хӀама хаьар яхилга-м дац из. Оптически къаьстта а радиоастрономически зеэмаш тахкаро ит шу гаргга ха хьалххагӀе а хьахьекхадар Бетта тӀехе геттара кӀезига йӀовхал чакхйоалаши чӀоагӀа цамцеи хилар, долче, хетаргахьа, кӀезига кхьтаи тӀеханахьара хӀета а вета а эггара тӀеханахьа дукха чӀоагӀа йоацаши хилар. Цхьабакъда, уж данеш йоккхийча майдаех лийпа яр, хӀаьта тӀехен юккъера лаьрхӀа характеристикаш а яр уж. Боккъалара характеристикаш миштай яха дош лашханза дар. Из дош къоастаде йиш яц юкъарчал доацаш бетта тӀехен тӀа бустамаш дара наькъаца мара.

Цу тайпара дола бустамаш делга доладаьдар «Луна-9» яхача станце. Станци кӀаьдла Ӏойоссаяро ше а хьахьекхар бетта тӀехен чӀоагӀал, нагахьа санна цхьа сантиметр хила мегаш бола тӀеханахьара тӀоа ца хьоахабича, башха кӀезига йоацилга. Цунна цхьан ханна станце Ӏочуенначa Бетта тӀехен панорамо торо хилийтар участка «макроскопически» характеристика мах бе а, хӀаьта из бахьан долаш бустамаш Бетта рельефа малагӀча тайпа хьакъехьа да къоастаде а.

«Луна-9» яхача станце лаь бустамаш дикала оамалехьа дар, хӀаьта а цо торо хилийтар тӀехен хургья аьнна хетача характеристикай диапазона мах бе. Сага купе дерзадаь аьлча, «Луна-9» яхача станце даьр ца йовзача моттиге кхаьчача наькъа лелача саго деш хулар морг дар. Эггара а хьалха гу дер фуд аьлча, из дадӀа-са а хьеже, цига моллагӀа дале а шийна кхерам бола хӀама дий зувлга.

Бетта тӀарча хьалашка ка маьхала а ювлаш болх баь «Луна-9» яха станци яхачул тӀехьагӀа декхар чоалханегӀа оттале йиш яр. «Луна-13» яхача станце бетта тӀехен панорама Ӏочуенна ца Ӏеш, Бетта тӀехен чӀоагӀалеи кхатареи дукхала бустамаш а даьхар. Кхыча дешашца аьлча, станце болх бора, наькъа лелача саго санна а ца беш, тохкамхочо-профессионала санна. Уж дар адамлен истоерегӀа духхьашха Лаьттан тӀа а доацаш, кхыча планета тӀа юкъарчал доацаш ду тӀехен кхатареи чӀоагӀалеи бустамаш.

«Луна-13» яхача станце Ӏочуенна пейзаж «Луна-9» яхача станце болх беш Ӏочукхаьвчача, пейзажа геттара чӀоагӀа тара хилар. Цхьаца моттигашка из е вож фрагмент малагӀча панорамагӀа я къоастаде а хала да. ХӀаьта а сурташ Ӏочутийнна участкаш рельефага диллача дикка чӀоагӀа вӀашин эрга я. Цкъара дӀатӀахьежача «Луна-9» ДуӀай Океана районерча Бетта тӀехен дикка шаьрача участке Ӏоссай аьнна хеталу. Из участок шин характеристикашка диллача «фордий» районех я. ГучогӀ, цун па дикка йӀаьхача хан чухьа метеоригаш тӀаеттаенна хилар лархӀа йиш йолаш да.

«Луна-9» панорамаш тӀа бӀаргагу итт сантиметрага кхоачаш шорал дола дуккха а кратераш дӀа ца йоалаш йисай из Ӏоесса моттиг дикка къона кратер хилар бахьан долаш. «Луна-13» Ӏоесса участок, гучогӀ, гаьнна къаьнагӀа я, укхаза метеоригаш тӀаеттаяларах йоха кхийнад карийча кратерий.

Из, бакъдар аьлча, юххьанцара лерхӀар да. «Луна-13» яхача станце Ӏочуенна материал, цунна цӀенбаь тохкам баь баккхара кӀезига а йоацаш ха эшаргйолаш, селла йӀаьхий я. ХӀанзарчоа хала да цу тохкамо вайга малагӀа выводаш яйтаргья ала, цхьабакъда, уж моллагӀча тайпара туле а Беттах, долче, воай Лаьттах вайна ховшдараш дуккха дукхагӀа долаш-м хургда вай.

Григорий ЛЕЙКИН,
СССР Ӏилмай Академе астрономически Совета воккхагӀвола Ӏилмай болхло.

(АПН).

ЛадувгӀа

14 январь, 1967 шу.

РАДИО. 6.30 — Нохч-ГӀалгӀайчен лаьтталеладерхо» яха передача (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.30 — «Къона тӀехье» (нохчий меттала). 8.45 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Ловман Ӏуйра» яхача альманаха обзор (гӀалгӀай меттала). 16.25 — Оперетташ тӀара ашараш. 16.45 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Концерт. 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.23 — «Къонал» (нохчий меттала). 18.52 — Ашараш. 19.00 — «Зори Кавказа» яха радиожурнал.

УКВ. 9.00 — Огневцев Александра концерт. 9.39 — Бордий пандарап оркестрии лаьрхӀа дола Гиаталле концерт. 10.00 — «Судахо боанга чу» яха радиокомпозици. 11.22 — Брамса концерт. 19.00 — «До-ре-ми-фа-соль» яха эстрадни обозрени. 19.57 — «Са сесага мара» яхача спектакла монтаж (нохчий меттала). 20.55 — «Росс гӀолла дека молдавски илли» яха передача. 21.27 — «Оклахома» яхача Роджерсаи Гамарстайнаи оперетта монтаж.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.00 — Берашта дола фильм. 18.35 — Дунен чехкашта юкъе латтача хьалах дола къамаьл. 18.50 — Киножурнал. 19.00 — Ленински новкъа. Беседа. 19.30 — Бокъдолчох даькка фильм. 19.40 — Художники замен. Октябрь изобразительни искусстве. 20.05 — Шоана, бераш! 20.25 — Концерт. 21.10 — «Лаьтта гӀолла кхо гӀа» яха художественни фильм. 22.35 — Кинониккъ бара клуб.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гӀа этаж) ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; партийни вахарен культуран отделий — 3-42-30; промышленноста отдела — 3-34-38; юрта боахама отдела — 3-42-50.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж) ТЕЛЕФОНЫ: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; отделов партийной жизни и культуры — 3-42-30; промышленного отдела — 3-34-38; сельскохозяйственного отдела — 3-42-50.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий». проспект Революции 7/84.

СФ02010. Заказ № 268.